

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:		za Nemčijo:	
celo leto skupaj naprej	K 50—	celo leto naprej	K 55—
pol leta	25—	za Ameriko in vse druge dežele:	
četrt leta	13—	celo leto naprej	K 60—
na mesec	4-50		

Vprašanjem glede inšertov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna. Upravništvo (spodaj, dvorišče levo). Knaflova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan zvečer izvanredne nedelje in praznika.

inšertati se računajo po porabljenu prostoru in sicer 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vln., dvakrat po 11 vln., trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vln., parte in zahvale (enak prostor) 20 vln. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročila velja po nakazilu. Na samo pisarne naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati. „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej	K 48—	četrt leta	12—
pol leta	24—	na mesec	4—

Posamezna številka velja 30 vinarjve

Dopisi naj se frankirajo, (okopisi se ne vračajo).

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v l. nadstr. levo), telefon št. 34

Mirovni pogoji Amerike.

Washington, 7. oktobra. (Kor. urad.) Danes jutraj je švedski poslanec izročil Burianovo noto državnemu tajniku Lansingu. Švicarski poslanik je izročil Wilsonu osebnostno za njega določeno nemško noto.

Dunaj, 8. oktobra. »Matin« poroča: Senator Lodge, načelnik komisije za zunanje zadeve, je sporočil poročevalcu »Matina« te-le oficijalne mirovne pogoje Zedinjenih držav:

- 1.) Ustvaritev položaja, ki onemogoča Nemcem še kdaj prirediti napadalno vojno.
- 2.) Obnovitev Belgije.
- 3.) Brezpogojni odstop Alzacije Lorene Francoski.
- 4.) Izpolnitev italijanskih zahtev v tem zmislu, da pripadajo Italiji vse one pokrajine, ki so po večini prebivalstva italijanske.
- 5.) Obnovitev Srbije, Grške, Črne gore in Rumunije, katerim je zagotoviti popolno neodvisnost.
- 6.) Rešitev Rusije.
- 7.) Osvoboditev Čeho - Slovkov, Poljakov in Jugoslovanov, ki morajo imeti pravico ustanoviti tri neodvisne države.
- 8.) Internacjonaliziranje Carigrada v rokah zaveznikov.
- 9.) Kompenzacije za vojne odškodnine v prvi vrsti s pridržanjem nemških kolonij, kar pa ne zadostuje, da se popravi vsa škoda, vsled česar je določiti še nadaljne odškodnine.

Ti pogoji tvorijo minimum, preko katerega ni mogoče iti. V najkrajšem času se bo nemški vladi sporočil ta minimum.

Dunaj, 8. oktobra. Ves politični svet pričakuje samo eno, Wilsonov odgovor na mirovno prošnjo centralnih držav. Kakor izvemo iz poudčenih krogov, naša vlada formalnega odgovora ne pričakuje pred ponedeljkom. Iz vsebine ententnih časopisov pa se bo dalo že prej sklepati, kakšen bo odgovor. Zato je bil skladen delegacijski odsek za zunanje zadeve že za sredo in tudi delo obeh parlamentov se bo po tem uredilo.

Wilson zahteva brez-pogojno kapitulacijo.

London, 7. oktobra. (Kor. urad.) »Daily Mail« poroča iz Novega Jorka: Visoki vladni krogi se ne povedo svojega mnenja o mirovni noti centralnih držav, ker ne poznajo še besedila govora državnega kanclerja. Obenem se namigava, da se morata Nemčija in Avstro-Ogrska v bistvu vdati brezpogojno, če hočeta končati vojno, predno napadejo entente čete njih pokrajine in jih opustošijo. Wilson torej zahteva, da Nemčija, Avstro-

Ogrska in Turčija brez-pogojno kapitulirajo. Vplivne osebe v Novem Jorku in v ententnih glavnih mestih so protisvakemu ujemirju, tudi če bi pogoje premirja določile entente države. Če Nemčija in Avstro-Ogrska brezpogojno ne kapitulirata, hočejo ti vdreti v sovražne dežele ter kaznovati Nemce in njih zaveznike za zločine, izvršene v tej vojni.

Dunaj, 8. oktobra. Nemški listi poročajo: V političnih krogih so mnenja, da Wilsonov odgovor ne bo prinesel pričakovane odločitve o vojni in miru. Wilson bo najbrže izjavil, da njegovih 14 točk ni smatrati za podlago za pogajanja, marveč za predpogoje, ki jih morajo centralne države brez pridržka sprejeti, predno je sploh mogoče govoriti o premirju. Francoska in italijanska vlada sta za diktiranje mirovnih pogojev brez pogajanj. Že danes je računati za možnost, da bodo pogoji za Nemčijo tako veliki, da jih Nemčija ne bo mogla sprejeti. Ententa namerava na ta način odtrgati od Nemčije niene zavezništvo. (Mi smo podobno informacijo objavili že včeraj. Op. uredn.)

London, 7. oktobra. (K. U.) »Daily Mail« poroča iz Newyorka: Glede oblike avstro-ogrsko note ni prišlo do prav nobenega navdušenja in splošno se želi in načrti iz Berolina in Dunaja presojati zelo hladno. Vlada v Washingtonu ve prav natančno zakaj bi se mogla danes pogajati z centralnimi državami in njih glavnimi mesti. Ponočno na jasnem si je, da se morata Berolin in Dunaj obunno truditi da dosežeta od Zedinjenih držav in entente razgovor o mirovnih pogojih. Vlada si je na jasnem tudi o tem, da se bojiha nemška in avstro-ogrsko vlada pohoda ententnih čet na njih ozemlje in splošno se domneva, da avstro-ogrsko note in stališča noveca nemškega državnega kanclerja ni smatrati za nič drugega, kakor za novo obliko nemškega miru. Ad angleški glasovi.

AMERIŠKI SENAT O MIROVNI PROŠNJI.

Washington, 8. oktobra. (Koresp. ur.) V senatu je predlagal Mac Cumber resolucijo, glasom katere bi morala Nemčija, predno se sklene premirje, razpustiti svojo armado, izročiti svoje brodogradne plačati odškodnine razdelanim mestom, vrniti Alzacijo - Loreno ter poplačati Francoski leta 1870. plačano vojno odškodnino. Lodge je izjavil, da je edini možni bodič kurz zagotovitev popolne vojaške zmage nad nemškimi četami.

NEMČIJA SPREJEMA BREZPOGOJNO WILSONOV PROGRAM.

Berolin, 7. oktobra. Oficijozno razglajajo: »Kölnische Zeitung« vidi med programom večinskih strank in programom predsednika Wilsona gotove razločke. Temu nasproti se mora naglašati, da je nemška vlada in večina državnega zbora sprejela ves

Wilsonov program brez izjeme in brez pridržka kot podlago za mir.

CHURCHILL O MIROVNI PONUDBI.

London, 8. oktobra. Reuter poroča: Bivši minister Churchill je govoril v Glasgovu pred 5000 ljudmi ter izjavil: Mogočna nemška armada je poražena. Najbolj zanimivo pa je, da išče ponosni nemški cesar, ki beži za navidezno parlamentarno vlado in ki ga je videti kot obžalovanja vrednega moža, pri onih mir, katerih najdražje zaklade je uničil ali oskrnil. Nespametno bi bilo podcenjevati pomembnost nemških predlogov. Zgodilo se je, da je misel na konec vojne in na mir sovražniku bolj privlačna, kakor misel na nadaljevanje vojne. Nobene prilike naj bi ne opustili, da raziasnimo nemškemu narodu, da se ne bojije za svoj obstoj, marveč za ponos svojega cesarja. Gotove osnovne pravice se bodo Nemčiji zagotovile, kakor velika bo tudi naša zmaga, zadnji nemški predlogi pa so vzbudili dvom in sum. V Nemčiji se je ustanovila nova vlada. Vprašanje je, ali je to vlada ksanja, ali je to vlada potrtosti, ali je to vlada hinavščine? Mi ne moremo sprejeti opolzkih besed kot pokoro za zločine. Nobenega koraka ne moremo storiti brez garancij. Wilson, Clemenceau in Lloyd George se ne bodo vjeli nikdar v taki pasti.

MNENJE ANGLEŠKIH KROGOV O ODGOVORU ENTENTE.

London, 8. oktobra. (Kor. ur.) Kakor izvje Reuterjev urad, so dobro poudčeni krogi po skrbnem pregledanju note in primerjanju z govorom nemškega državnega kanclerja prišli do tega zaključka: Nemčija se je prehitro izprevržla k liberalnim idejam, zato je treba počakati, ali se bo ta preokret držal. Primerjanje besedila note Wilsonu in govora princa Maksa odkriva razlike. Dočim sprejema nemška nota poslanico predsednika Wilsona kongresu z dne 8. januarja in njegove poznejše izjave kot podlago za mirovna pogajanja, pravi državni kancler, da stoji na stališču programa večine. Če je ta program tak, kakorsnega je prinesel »Berliner Tageblatt«, potem so difference takoj popolnoma jasne. Tako je upravčeno vprašanje, katero stališče je pravo stališče Nemčije, stališče mednarodnega dokumenta, poslanega Wilsonu, ali izjava v državnem zboru, namenjena nemškemu narodu? Zelo neverjetno je, da bi se hotel spuščati Wilson v razgovor za premirje. Določil je pogoje kapitulacije in neverjetno je, da bi jih izpremenil ali prekladal. Svet ni prepričan, da sloni pravica Nemcev imeti vlado, ki govori za narod, na dejstvih in svet se ne bo dal o tem prepričati, predno ne bo nemški cesarski sistem za vselej odstranjen.

London, 7. oktobra. (Koresp. ur.) Delavski minister v vojnem kabinetu Barnez je v svojem govoru v Manchesteru izjavil med drugim tudi to - le: Izpremembo stališča Nemčije so prazročile armade zaveznikov, vendar pa kaže ta ponudba isti čin-

zem, ki ga je opaziti pri vseh nemških izjavah. Turčija je prepuščena svoji usodi, enako je bila prepuščena tudi Bolgarska. Tudi Avstro-Ogrska je Nemčija zapustila, ali z njenim privoljenjem, ali ne, ni znano. Nemčija, ki je provzročila vojno, hoče edina izmed centralnih držav priti iz te vojne nedotaknjena. Kljub izpremembam v Nemčiji, ni videti, da bi se bil nemški duh izpremenil, niti se ni izpremenil sistem. Tudi se ne govori o odškodninah za opustošenja in za škodo, ki so jo napravili Nemci neoboroženemu in nedolžnemu prebivalstvu. Nemčija tudi ne govori o tem, da hoče zapustiti zasedene pokrajine. Nemčija želi pogajanja zaradi svojih kolonij in si hoče ohraniti svojo avtokratično vlado. Entente vlade si nemškega cesarja ne žele kot tovariša. Pot za mir se napravi samo, če se Nemčija umakne iz Belgije in Francoske in če si ustvari resnično odgovorno vlado.

ANGLEŠKI GLASOVI O MIROVNI PROŠNJI.

London, 7. oktobra. »Reuter« poroča: V navadno dobro poudčenih krogih so mnenja, da je Nemčija pač storila velik korak naprej, da pa ta korak še vedno ne zadostuje. Oficijalni londonski krogi so mnenja, da so predlogi Nemčije odkritosrčni. Tudi drugi ententni krogi so tega mnenja. Vendar je treba velike previdnosti, predno se ne razjasne nekatere točke, ki v oficijalnih poročilih še niso zadosti pojasnjene. Glavno je, da je nemški kancler prvič povedal, da pričinja nemški narod razumevati pravi položaj. V diplomatičnem oziru je storil pravzaprav predsednik Wilson prvi korak s tem, da je označil svoje stališče in kancler je samo izjavil, da Nemčija soglašja z njegovim naziranjem. Kar je nemški državni kancler sedaj izjavil, je najbolj pomembno, kar so storili nemški diplomati v tej vojni.

Rotterdam, 7. oktobra. Londonski poročevalce »Manchester Guardian« izve iz dobro poudčenih strani, da manjka v nemških predlogih nekaj bistvenega, namreč garancije, da se ne bodo na mirovni konferenci enako izpremenili kakor prvotne ruske formule v Brest Litovskem. Nič se ni zgodilo, kar bi moglo izpremeniti Wilsonovo mnenje o nemški vladi. V ustavi Nemčije se ni izpremenilo nič.

London, 8. oktobra. Večina londonskih časopisov presoja mirovno prošnjo centralnih držav z veliko rezervno. »Daily Mail« se vzdržuje vsake sodbe o prošnji in o morebitnem odgovoru. »Times« pravi, da je izključeno, da bi zavezniki prekinili ali pa ustavili ofenzivo na Francoskem. Zavezniki so odločeni nadaljevati boj proti ogrožanju civilizacije. Ententni narodi so edini v tem, da hočejo izliti popolen poraz sovražnika. Edina pot do miru gre preko zmage. »Daily News« zahteva izjavo o skupnih ententnih ciljih. Vedeti je treba, ali govori Wilson v imenu vseh zaveznikov, ali pa samo v svojem imenu. Kar se tiče odgovora predsednika Wilsona, je list mnenja, da bo predsednik zahteval gotove garancije. Ententa ni nikdar želela uničiti nemškega naroda. Odstraniti pa hoče za vedno pruski sistem. Če odgovarja kanclerjev govor razpoloženju v Nemčiji, je ta cilj dosežen. »Evening Telegraph« je mnenja, da Amerika ne bo več popustila. Medtem ko gredo nemške besede preko oceana, vrši Nemčija najstrašnejša dejanja

proti francoskemu prebivalstvu v pokrajinah, iz katerih preganja ententa nemške čete. Katera je torej prava Nemčija? Predno more priti do mirovne konference, morajo oni, ki govore v imenu Nemčije, naj bo to cesar, kak princ ali kaka večinska stranka, svečano v imenu naroda obljubiti, da bo dala Nemčija zadoščenje za svoje zločine in priznati, da so bili to zločini nad človeštvom.

SODBE FRANCOSKIH LISTOV.

Bern, 8. oktobra. Francoski listi podrobno razmotrivajo govor nemškega državnega kanclerja in noto Wilsona. Proglajajo, da Francoska ne more sprejeti nemških ponudb, vsled česar na tej podlagi ne more priti do pogajanj. — Francoski socialistični kongres je v svoji prvi seji sprejel spomenico, ki se je brzojavila predsedniku Wilsonu. Ta manifest pozivlja Wilsona, da naj upošteva mirovno prošnjo centralnih držav, ker pomeni zmago demokracije.

Pariz, 7. oktobra. »Le Journal« piše: Nemčiji in Avstro-Ogrski bomo odgovorili tako, kakor smo odgovorili Bolgarski: Nobene ustavitve sovražnosti, če brezpogojno ne sprejmejo naših pogojev in zagotove njih izvršitev. — »Echo de Paris« izjava: Sovražniki se skušajo umakniti na mir, ki so ga vrgli od sebe leta 1914. Na ta način upajo vzdržati sveto nemško enotnost in izbrabiti svet s pomočjo gospodarske svobode in bratske razdelitve surovin. To je golji meč, skrit za idealističnimi besedami. — »Havas« opozarja najprej na umikanje čet na celi črti ter označuje ponudbo premirja kot znak, da dvomijo Nemci o solidnosti svojega vojnega stroja. Spomniti se moramo začetka vojne in ne smemo odnehati, predno se niso Nemci umaknili 10 km za francosko in franko - belgijsko mejo. Tako daleč pa še nismo.

FRANCOSKA ZAHTeva VOJNO ODŠKODNINO.

Berolin, 8. oktobra. »Lokalanzeiger« poroča, da je francoski zunanji minister v finančnem odseku francoske zbornice izjavil, da bo zahtevala Francoska pri sklepu miru popolno povračilo škode, ki je nastala na Francoskem in da računa na povračilo na 13-15 milijard frankov.

VTISK V ITALIJI.

Curiz, 8. oktobra. Iz Italije poročajo, da je novi mirovni korak centralnih držav v Italiji napravil dober vtisk, ker so se tam bali nove zimske vojne z ozirom na gospodarski položaj dežele. Vladni krogi bodo vsekako postopali popolnoma v sporazumu z ententnimi vladami.

Dunaj ponuja Jugoslavijo!

Dunaj, 9. oktobra. Po mnenju dunajskih političnih krogov je sedaj gotovo, da se bo razmerje na jugu monarhije uredilo popolnoma po načelih predsednika Zedinjenih držav Wilsona. Sedaj še le se piše zadnji stavek cesarjevemu manifestu, kateremu je manjkalo samo še ta del. Po tem, kar se govori v dunajskih političnih krogih, se bo izvršila izprememba na jugu monarhije še pred Wilsonovim odgovorom, oziroma se bo razglasila

LISTEK.

Razstava slovenskih ženskih narodnih del in narodnih noš.

Odpor »Splošnega slovenskega ženskega društva« je priridel pod vodstvom svoje vrle predsednice gospe Franje dr. Tavčarjeve v veliki dvorani »Mladike« (Šubičeva ulica) razstavo slovenskih ženskih narodnih del in narodnih noš. V prispotno, a z izborim okusom okrašeni dvorani je razstavljenih na stotine raznih objektov, ki so okrašeni z narodnimi vezeninami iz vse Kranjske.

Gorenjske vezenine so na prevlakah za blazine, na namiznih prtih in malih prtčih ter na rjuhah. Izvršeni so ali z volno ali z bombažem, nekatere tudi s svilo. Vezivo je večinoma rdeče, modre in črne barve. Vbodi je križni, pa tudi verižni, kvadratni i. dr. Motivi so nageljni in razni drugi cveti, praprotno vejiče, stebila in vitice. Prav pogosto se nahaja vezeno srce. Nekaj je tudi živalskih motivov, zlasti ptic. Vsi ti motivi so močno stilizirani in se nahajajo v bordurah, kvadratih, pa tudi v drugih geometrijskih in negeometrijskih oblikah.

Nekaj posebnega so belokranjske vezenine, ki se nahajajo na otiračilih, namiznih prtih in celo na povojih. Motiv belokranjskim vezeninam so četvero-

koti in zvezda. Vidimo pa tudi lepo stilizirane ptice. Ti motivi so uporabljeni večinoma v bordurah. Vezivo je bombaževa nit rdeče, modre, pa tudi oranžne barve. Vbodi je tkalni (tkanični), zato se te vrste vezenin imenujejo tkaničnice.

Razstavljen so pa tudi srajce, rokavcih in vrhnja krila. Vse to je okrašeno z različanjem in s štepanjem. Nit je bombaževa in je črne, modre, rdeče in oranžne barve. Prekrasni so vzorci »kozice«, ki se nahajajo na ramah rokavcev. Raličanje in štepanje je nekaj tako finega, da bi se mogla postavljati vsaka modna dama z belo obleko, ki bi bila okrašena z vezeninami te vrste.

Belokranjske vezenine so na Kranjskem sigurno najstarejše. Raliče in štepe so okrasni, kakršne vidimo na izkopinah, na kovinastih in keramičnih izdelkih iz prastare dobe.

Zelo zanimivi so tudi krišpani (nagubani) rokavci, jalbe (pokrivala) ter z raličami in drugovrstnimi vbodi v pestrih barvah vezeni zabunci (ženski kožuhi), ki so v Beli Krajinii še dandanes v navadi.

V obilnem številu je razstavljenih belih vezenin iz vse Kranjske. So tu razgrnjeni razni prtii ter prtici predpasniki. Zanimiv je bel predpasnik, v katerem je za časa ljubljanskega kongresa (1821.) pred cesarjem Francem plesala Trnovčanka, vulgo Jurčevka.

Motivi belim vezeninam so rastlinski: raznovrstni cveti, listi, vejice, vitice i. dr.

Izmed belih vezenin so neoporečno najzanimivejše peče in teh je tudi največ razstavljenih. Pri pečah je najvažnejša »roža«, ki se nahaja sredi enega vogala. Nekateri peče imajo pa tudi obrbne bordure in tem vzporedno vsite vstavke od tulja, v katerega so vezeni razni rastlinski okraski. Roža in obrbne bordure imajo liste in cvete navadno izrezane in aplicirane s tuljem. Tudi v ta tulj so vezle naše vezilne razne rastlinske motive, ali pa vijugaste črte, zvezle so pa tudi niti v razne mrežaste oblike.

Vezenje na pečah je izvedeno nepopisno krasno, in smelo se trdi, da ga noben stroj ne more precizneje izvršiti, kakor so to storile proste roke naših vezilj iz davnih minulih časov. Človek se ne more načuditi eksaktnosti, s katero je to vezenje izvršeno. Občudovanja vredni je pa tudi okus, s katerim so vezilje po samosvoji domišljiji komponirale okraske na pečah in pa pretnost, s katero so vse te prekrasne motive narisale. Najbolj pa je občudovati vztrajnost, ki so jo imele pri tem minucioznem delu.

Razstavljenih je nad 80 peč, a niti dve nista enaki, in priznati se mora, da je druga lepša od druge. So res nekaj posebno finega, nekaj umetniškega po kompoziciji in tehniki.

Zanimiva je »desetinska peča«, torej izza časa, ko so še kmetije dajali desetino.

Pod pečami pa više razni obhajilni in velikonočni prtčii. Tudi na teh je

motiv rastlinski. Vezivo je ali bombaževa nit rdeče in modre barve, ali pa volna raznih barv (pisano vezenje). Vbodi so raznovrstni kakor pri belem vezenju.

V sredi teh prtčiev je Jezusov monogram sam ali združen z Marijinim. Kakor pri belih vezeninah, je tudi pri teh prtčih občudovanja vredna kompozicija in tehnika. Iz oblik črk in imen ter letnic, ki so na teh prtčih vezeni, je videti, da je imela marsikatera vezilja neokretno roko za pisanje, a risanje okraskov pa ji je šlo od rok, da je veselje.

Izmed skupin, ki se nahajajo ob stehah dvoran, je omeniti idrijsko kleklanje na prtih in prtčih in servietah. Posebno lepi so vstavki na razstavljeni blazini, in čipke na damskem robčku ter klekan ridikil. Najkrasnejša pa je kompletna mašnikova oprava, ki bi se ne dvomno odlikovala na vsaki svetovni razstavi. Vse te predmete je poslal gospod Dragotin Lapajne iz Idrije.

Zelo bogata je zbirka gospoda živinozdravnika Sadnikarja iz Kamnika. V tej zbirki je perilo s prekrasnimi vezeninami iz vse Kranjske.

Vezeninamiva je zbirka g. Severja iz Semiča; belokranjska ročna dela in kompletne belokranjske obleke, ter brda, s katerimi teko Belokranjce platne trakove. (Brda in njih uporabo je natančno opisal g. profesor dr. Mantuan, ravnatelj deželnega muzeja, v lanskem »Carniolu«.)

Lepa je nadalje skupina zavijač, avb z zlatimi in črnimi (žalnimi) čelniki. Tu-

di posamičnih zlatih in črnih čelnikov je razstavljenih mnogo.

Prav lepi so spencerji (jopiči, imenovani po lordu Spencerju), životci (modrci) od lamusta in brokata, razna bela rbc in svilena krila, svileni barvastri vratni robci in nogavice. Tudi lepo vezen vtitek je razstavljen.

Prekrasni so srebrni, pozlačeni in drugi pasovi. Zelo zanimiv je »maček« (posebne vrste denarnica), na katerem so okraski vezeni s pasovi iz gosjih peresnih tuljev.

Prav fletne so neške z malo punčko v krstni opremi.

Krasna je tudi skupina perila in oblek iz tržaške okolice. Pri tej skupini vidimo model tržaške slovenske okoličanke. So pa tudi modeli zilljanske, belokranjske in gorenjske neveste, ter prav zanimiva skupina Vipavca in Vipavke, ki prodajata sadje. Poleg navedenih je nekaj manjših modelov in glav s pokrivali.

Za okrasek je razstavljenih nekaj čutar, malih buč, ki so služile kot blagajne, lepa medena svetilka, zelo star možnar iz mednine, žlice za mast, razne tablice, na katerih so vezeni rastlinski okraski, dvoje lepo poslikanih lesenih škatelj, cinasta posoda za mleko, nekaj majolik, stenskih tabel, slikanih na steklo, in »kmečki strah«, to je lesen vrč, s katerim so kmetje merili grajščakom desetino, in nekaj drugih predmetov.

Tudi nekaj krasnih, belokranjskih, gorenjskih in notranjskih pirhov je videti, ki so jih pisale kmečke žene.

istočasno s tem odgovorom. Proglasilo se bo, da imajo narodi na jugu monarhije pravico do samostojnega narodnega razvoja, in da uresničevanje narodnih težnj Hrvátov in drugih Jugoslovanov v okviru možnosti. Jugoslovanski politični krogi smatrajo, da je vsaka rešitev našega vprašanja nesprejemljiva, ako se ne izvrši po svoobodni volji našega naroda.

Nov kabinet na obzoru

Dunaj, 8. oktobra. Množijo se vesti, da bo že prihodnje dni prevzel profesor Lammasch sestavo novega kabineta. — »Frankfurter Ztg.« izve baje iz dobro poučenega vira, da bi imel kabinet Lammasch nalogo likvidirati staro Avstrijo in zlasti rešiti prehodne finančne probleme, posebno vpoštevaloc vojne dolgove.

Konferenca na Dunaju.

Budimpešta, 8. oktobra. Na predlog ministrskega predsednika dr. Wekerla bo sprejel cesar nekaj madžarskih politikov. Grof Stefan Tisza in grof Julij Andrássy odpotujeta danes zvečer na Dunaj ter bosta najbrže že jutri sprejeta od cesarja v avdienci. Grofa Albert Appony in Mihael Karolyi odpotujeta jutri na Dunaj, ker bosta najbrže pojutrnjem sprejeta od cesarja v avdienci. Trgovinski minister baron Szterenyi odpotuje danes zvečer v spremstvu svojega tajnika na Dunaj. Potovanje trgovskega ministra je v zvezi z resortnimi zadevami. Cesar bo ministra sprejel jutri v avdienci. Minister na najvišjem dvoru grof Aladar Zichy se je danes zvečer vrnil z Dunaja.

Obnovitev strašnih časov na jugu?

Dunaj, 8. oktobra. V današnji seji so stavili poslanec dr. Korosec in tovariši vprašanje do ministrskega predsednika in domobranskega ministra zaradi od armadnega vrhovnega poveljnika in namernavne gajemanja talov v Bosni, Hercegovini, na Hrvatskem in v Dalmaciji. Osebe se določajo že sedaj in je že odredeno, da se gotove vplivne in ugledne civilne osebe vzamejo kot tali. Kot tali se določajo pred vsem osebe, ki igrajo v jugoslovenskem gibanju kako vlogo. Globoko ogorčeni nad tem novim izbruhom duha nasilnosti, ki je v očitnem nasprotju s priznanjem Wilsonovih načel in samoodločbe narodov, vprašajo poslanci ministrskega predsednika in domobranskega ministra, ali odgovarjajo te vesti resnici in ali je vlada pripravljena vse take odredbe nemudoma preklicati.

Sklicanje delegacij.

Dunaj, 8. oktobra. V gosposki zbornici se je vršila danes popoldne seja načelnikov klubov ob udeležbi članov skupne vlade. Sklenjeno je bilo, da se skliče vojni odsek avstrijske delegacije v ponedeljek 14. oktobra za ugotovitev in začetek dela v sredo 16. ta.

Pred odločitvijo na Hrvatskem.

Koalicija proglašja svojo adresu za neveljavno. — Spor z ogrsko vlado.

Zagreb, 9. oktobra. Predkonferenca hrvatsko - srbske koalicije se je vršila včeraj od 4. do 8. zvečer v prisotnosti bana, velikih županov in večine članov hrvatsko - srbske koalicije. Razgovor se bo danes popoldne nadaljeval. Predkonferenca se je bavila z najaktualnejšimi političnimi in skupno narodnimi vprašanji ter z bodočim postopanjem hrvatsko - srbske koalicije. Izdano je bilo tudi sporočilo, ki pravi, da so na merodajnih mestih koalicije prišli do prepričanja, da je adresa sprejeta

Na mizah in na steni vidni razložene liste iz zbirke »Narodne vezenine na Kranjskem«, ki jo je sestavil, veščak v svoji stroki, g. prof. A. Sič. S svojim lepim delom, ki vzbuja splošno zanimanje in pozornost, nam nudi priliko, da se seznanimo i me z lepimi vezeninami, ki so jih naše babice in prababice same z velikim estetskim okusom, z občudovanja vredno vztrajnostjo izdelale. To Sičevo delo pa bo tudi podlaga poznejšemu znanstvenemu raziskavanju vseh narodnih vzorcev. Davno že smo pogrešale tako narodno zbirko. Vedno smo morale posezati po tujih vzorcih, zlasti smo jih iskale po nemških listih, ki si jih našla v vsaki, tudi slovenski hiši. Saj domačega še nismo imele. Mnogo ovir je moral profesor Sič premagati. Ni bilo lahko delo in celo v teh težkih časih. A ni se ustrašilo ne truda, ne težkosti in ovir. Z veliko vnemo in požrtvovalnostjo se je lotil svojega hvalevrednega narodnega dela. In posrečilo se mu je tako lepo in podal je slovenskemu narodu najkrasnejše darilo, ki bo ponos vsaki slovenski ženi, vsakemu slovenskemu dekletu. V vsaki slovenski rodbini boji ta lepa, prva zbirka narodnih vezenin; naj leži na istem mestu, kjer se sedaj šopirije nemški listi, nemški romani. Delo je vredno, da si je nabavi vsaka Slovenka. Zbirka izhaja v štirih delih. Trije deli so že kompletni in se dobe v vseh ljubljanskih knjigarnah. Vsak zvezek stane 2 K. Gospodu profesorju Siču pa

leta 1917., sedaj že absolvirana, ker je Madžari, na katere je bila v prvi vrsti naslovljena, že takrat niso razumeli in ker so danes še mnogo bolj tuji sedanjih dobi in njenim prilikom. Zagreb, 9. oktobra. Saborski predsednik dr. Medaković se je vrnil včeraj iz Budimpešte, kjer je imel konferenco z ministrskim predsednikom Wekerlom. Ministrski predsednik je trdovratno vstrajal na stališču, da mora biti Unkelhäusser novi hrvatski ban. Dr. Medaković je v imenu srbsko-hrvatske koalicije izjavil, da je to nesprejemljivo. Obe stranki sta se razšli z »non possumus«.

Novi položaj — novi poziv.

Včeraj smo na kratko omenili članek »H. R.«, ki napoveduje novo orientacijo hrvatsko - srbske koalicije. Članek tvori velpomemben uvod k v sredo se vršičim posvetovanjem hrvatske saborske večine. Ta posvetovanja so v zvezi z mednarodnim položajem in ustanovitvijo centralnega Narodnega sveta za v monarhiji živeči del naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov. Zaradi zgodovinskega njegovega pomena objavljamo po med tem v naše roke dospeli »Hrvatski Riječi« članek v originalu.

Članek se glasi: Hrvatsko - srpska koalicija motivirala je svojo dosadašnjo taktiko tim, što je isticala potrebu, da se narodna snaga sačuva i po mogućnosti ojača za onaj momenat, u kom se bude konačno i nesumnjivo odlučivalo o našoj narodnoj sudbini. Ali je uvijek naglašavala, da se taj sudbonosni momenat ne smije propustiti, nego da u tom času treba narod bez ikakve rezerve dati istupiti i da se punom snagom založi za oživotvorenje narodnog ideala oslobođenja i ujedinjenja, za potpuno riješenje njegove narodnog pitanja. Naš je narod shvaćao i većim svojim dijelom i odobravao ovo stanovište. Moglo je samo nastati pitanje, kad će nastupiti taj sudbonosni čas, ne će li se on propustiti i hoće li odgovorni političari u pravo vrijeme shvatiti važnost događaja, koji se odigravaju i hoće li znati da pogode čas, u kom treba da se razvije narodna akcija.

Nama se čini, da sad stojimo pred takvim momentom. Austro - Ugarska monarhija obratila se na predsjednika ujedinjenih sjeverno-amerikanskih država, Wilsona, s predlogom, da s njim i njegovim saveznicima sklopi bezodvlačno primirje, na koje bi se odmah imali nadovezati pregovori o konačnom miru. Kao predlogu za pregovore o miru predložila je 14. točaka, koje je Wilson formulirao u svojoj poruci američkom kongresu od 8. januara ove godine, zatim 4. tačke koje su sadržane u Wilsonovoj poruci kongresu od 12. februara o. g. i na koncu 5. tačaka, koje je Wilson izrazio 27. septembra o. g. Sve te tačke, njih 23 na broju prihvaćaju dakle službeni faktori monarhije i pripravnici su na tom temelju sklopiti ugovor o konačnom miru.

U tim Wilsonovim točkama kao podloga za uređenje odnosa medju narodima uzeto je načelo narodnog samoodređenja. Naročito je važna 3. tačka poruke američkom kongresu od 12. februara o. g. U toj tački izrečno kaže, da se takva teritorijalna pitanja, koja je ovaj rat nabacio, imadu riješiti u interesu dotičnog stanovništva i za njihovo dobro, i da se takva pitanja nemogu riješiti nagadjanjem ili kompromisom medju strankama, koje ratuju. Medju takva pitanja, koja je ovaj rat nabacio, odnosno koja su bila povod ovom ratu i koja danas stoje u centru svjetskog interesa, spada bez ikakve sumnje i naše narodno pitanje. A u času, kad se nudi mir na temelju Wilsonovih načela, i kad nije isključeno, da bi moglo doći i do pregovora o konačnom miru, koji bi odlučio valida za vijekove o našoj narodnoj sudbini, biće potrebno da se čuje riječ našeg naroda, biće potrebno da se razvije puna snaga narodna, kako se naše narodno pitanje ne bi riješilo bez nas, a možda i protiv nas. U 4. tački Wilsonove poruke kongresu od 12. februara o. g. kaže se, da svaku

čestitamo in ga zagotavljam, da smo mu srčno hvaležne. Hvaležne mu bodo tudi naše potomke.

Zelimo le, da profesor Sič to delo, ki je tako lepo pričeto, nadaljuje in spopolni. Kakor čujemo, ima še lepše načrte.

Da je sedanja razstava tako obsežna, gre pohvala vsem, ki so blagovolili vpslati svoje predmete. Prav veliko predmetov pa je izposojenih iz deželnega muzeja kranjskega in posebna zahvala veljaj gospodu prof. dr. Manturariju, muzejskemu ravnatelju, ki je sebi lastno uslužnostjo in prvim razumom za našo domačo umetnost izbral predmete, ki so vso razstavo ne le kompletirali, marveč tudi dvignili. Prav tako gre zahvala tudi muzejski officiali gđeni Kušarjevi, ki je rade volje postregla našim damam z vsem potrebnim.

Vsa razstava je zelo lepo aranžirana in dela čast »Splošnemu slovenskemu ženskemu društvu«. Gotovo bi bila v mirnem času večja, obsežnejša, a za današnje, kritične čase je dovolj obsežna. Saj je težko dobiti predmetov, ko so transportne razmere tako hudo otežkocene.

Ker ima ta razstava namen seznaniti naše ženstvo z raznimi ženskimi ročnimi deli iz davnine minule dobe in vzbuditi zmisel za domača ženska ročna dela in narodno nošo, je dolžnost vseh zavednih Slovencev, da jo v najmnogobrojnejšem številu obiščejo. A. + M.

jasno izraženo narodno težnjo (aspiracijo) treba na takov dalekosežni način zadovoljiti, koliko god je to samo mogoče. Ne bi se smjelo dogoditi, da se za naš narod kaže, da nije jasno izrazilo svojo težnjo, da je bilo dezinteresiranu najsubonosnijem času istorije, pa se zbog tog nije vodilo računa o njemu.

To su misli, koje se same od sebe nameću povodom ponude mira. Naši prijatelji treba da budu na čisto o tom, da svako vrijeme ima svoju taktiku, da taktiziranje i diplomatiziranje ne bi odgovaralo danas položaju, da je nastupio čas, kad je potrebna narodna akcija neodgodiva. Ako dojde do pregovora o miru na temelju Wilsonovih načela, nastaje bez sumnje i vjerovatno, razlike i sporovi o tome, kako se ta načela imadu shvatiti i na odnose medju narodima primeniti, pa je potrebna, da naš narod ima o tom svoje jedinstveno shvaćanje, da ima svoj jasno izraženi cilj i zahtjev, koji će se neoporno priznati kako cilj i zahtjev cjelokupnog naroda.

Narodna se snaga čuvala i jačala za to, da se u odlučnom momentu istorije može upotrebiti i razviti. Kad smo o tom momentu govorili, nije to bila prazna riječ, nego je ona imala svoj duboki smisao. Inače, kad bismo u ovom momentu bili pasivni, kad ne bi pokazali interes, koji odgovara ozbiljnosti položaja, uzelo bi se stanovište službenih faktora i njihova interpretacija Wilsonovih načela za naše narodno stanovište i interpretaciju. Mađjari su privilegovani narod, ministar vanjskih poslova je Mađjar, ponuda mira tekstirana je i odasjana sporazumno s vodjama njihovih političkih stranaka pa ipak oni se ne pouzdavaju u službene faktore, nego danas jednodušno traže svoju delegaciju na eventualnom mirovnom kongresu. Koliko li je tek nužno, da mi, zapostavljeni, poniženi i povrijeđeni, složimo naša srca, skupimo našu snagu i uzastojimo, da prilikom riješenja našeg narodnog problema prodrne stanovište, koje izražava nesumnjivo i nepatvorenu volju našeg naroda sa trimena, a s težnjom za jednim budućnošću, i da se narodni problem riješi u svojoj potpunosti i cijelosti, a ne parcijelno prema tuđim interesima.

Državni zbor.

Dunaj, 8. oktobra.

Na začetku današnje seje je sporočil min. predsednik Hussarek, da je monarhija 4. t. m. poslala predsedniku Wilsonu mirovno noto ter je pristavil:

Analogni korak sta storila tudi Nemčija in Turčija. Ta novi in velpomembni akt se nam predstavlja kot konsekvenc a one poštene in iskrene mirovne pripravljenosti, katere je bila monarhija izhajajoča iz načela, da je vojna za njo obrambna vojna, vedno prožeta in kateri je skupno s svojimi zvestvimi zavazniki opetovano dala izraza. V kolikor naš korak ne vsebuje lastnih stvarnih predlogov, temveč akceptira od prominentne nasprotne strani označene podlage za pogajanja, je dokaz, da hočejo zvezane države hoditi po onih potih, ki po manifestacijah tudi od one strani res morejo peljati do cilja. Ne zanikam, da te podlage, katere smo že davno v mnogem oziru in bistvu sprejeli za svoje, da jih mogli od vsega začetka kar najtopleje pozdraviti, zahtevajo v mnogih podrobnostih modifikacijo političnih umevanj, katerih se je javna orientacija pri nas dosedaj držala. Navzlic temu računam s tem, da bo visoka zbornica novemu, poštememu mirovnemu koraku pritrčila ter mu v imenu avstrijskih narodov dala oni povdarek, ki ga je treba da zmaga v času, ko si polnoletni narodi sveta sami določajo svoje usode. Sili teh idej hočemo zaupati tudi našo notranjo mirovno ureditev, nadejajoč se, da bo tudi tu iz svobodne samoodločbe narodov vzraslo njih sodelovanje za skupne cilje. Odgovor sovrainikov, ki bi našo pripravljenost preziral in razkril brezobzirno voljo nas uničiti, bi moral na strani zveznih držav računati z nezmožljivo odločnostjo braniti čast in obstoj skupno do skrajnosti.

V tem svetovnozgodovinskem trenutku pa vendar smemo dati izraza upanju, da bo celo človeštvo obvarovano zadnje strahovite odločitve in da bo moglo korakati iz časa neposnega trpljenja v boljše bodočnost skozi vrata sprave, ki smo jih mi na široko odprli. (Pohvala pri Nemcih.)

Predsednik je na to povdarjal, da so gotovo vse stranke edine v zadoščanju, da gremo konečno miru nasproti. Ta mir mora biti pravičen in časten. Predsednik predlaga naš zbornica razpravlja o notranjopolitičnem položaju in o predloženih zunjih interpellacijah.

Prečitalo so se nato nujne interpellacije posl. Krausa in Schreiterja radi prehrane nemških krajev na Češkem, dr. Korosca radi konsigniranja talov v jugoslovanskih deželah, dr. Korosca radi procesa proti upornim mornarjem v Kotoru, dr. Rybafa in dr. Ravnarja radi zasledovanja in denunciranja dr. Korosca, dr. Rybafa radi stare Corá in Lončar, dr. Benkovića radi umora, izvršenega na desetniku Tušaku, dr. Trtila radi obnovitve Oalleje, Klofača radi ustanovitve okrožnega sodišča v Trutnovu.

Vsem interpelacijam je bila priznana nujnost. Govor drja Rybafa. Kot prvi govornik je nato dobil besedo dr. Rybaf, ki je izvajal najprvo slovensko: Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika, še sicer ne sme vršiti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priliki takoj izjaviti, da pozdravljam mi vsak poskus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere. Toda obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru uresničevanje vseh naših idealov. Tak mir želimo in le tak mir bo trajen mir. Le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za primirje in mir. Nadaljuje nemško: Dogodki, ki jih doživljamo v teh dneh, čustva, ki nas prevečajo, se dajo izraziti v nujnem vprašanju. Veliki, svetovni so ti dogodki. V tej debati se moremo omejiti le na to, da predložimo svoje pritožbe, da poslušamo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili neizogibni. To ni samo igrača diplomatov, to je nekaj več, je usodopolno, je likvidacija stare Avstrije. Da, morda še več. To danes ni več pobožna želja, to je prepričanje povsod, ne samo v Avstriji, ampak tudi na Ogrskem, brez razlike narodnosti in stranke. Vsi tako mislijo. V začetku si je to prepričanje le težko krčilo pot. V zadnjih dneh pa si slede dogodki nepričakovano. Nepoučenega opazovalca lahko to preseneti. Kdor pa razmere v tej stari Avstriji pozna, ne more biti presenečen. Bilo je vse laž in prevara pri nas.

Gospoda, ali se spominjate, kako se je početkom vojne govorilo in pisalo o pomlajenju države? Kako se je pisarilo, da so narodi države pozabili vsa nasprotja, da se vsi družijo navdušeni okrog vlade? Tako smo slišali govoriti, to pa je bila laž in prevara, s katero se je hotelo delati razpoloženje. Predvsem je pa laž trditev, da so sli vsi narodi z navdušenjem v vojno. Morda so bili kateri, ki so res radi šli na boj. Pri teh pa ni bilo to nič drugega, kakor želja po pretepu, želja, dati si duška. Bilo je to razpoloženje kakor n. pr. v nedeljo v kmečki krčmi. Navdušenja pri večini narodov ni bilo. Bil bi tudi čudež, če bi predvsem slovenski narod, in v prvi vrsti še jugoslovanski narod, šli v boj z navdušenjem. Prosim samo, da si predočite razmere pri izbruhu vojne. Evropska vojna je sledila balkanski vojni, v kateri je šlo za uničenje Turčije. Veselje, da je bilo obračunano s tem starim sovragom, ni vladalo samo v Srbiji in Črni gori. Tudi pri nas, tudi Jugoslovani monarhije so simpatizirali z balkanskimi narodi, ki so se borili za svojo svobodo. Bili so Jugoslovani navdušeni za ta uničevalni boj našega rodu proti Turčiji. Tu pa je prišel, kakor mrzel curek, ukaz, naj se borimo proti Slovanom, naj se borimo proti Srbom in Črnogorcem, proti našim rodnim bratom. In pri tem naj kar odkrito priznam: vrhu tega na strani tistih, katerih uničenje smo prej pozdravljali, katerih pregnanja iz Evrope smo se veselili. Gospoda, ako bi se vam ukazalo, da morate v boj proti Nemcem, morda bi bili ukazom sledili. Ali navdušenje za kaj takega bi zavrnili kot nekaj nizkotelega. Protestirali bi bili. Toda od nas ste to zahtevali. Kljub temu, da so naši vojaki sledili povelju, so nas v zahvalo zasledovali in preganjali, ker svojih čustev nismo mogli skriti in jih zatreti. Potem pa govorje in pišejo Nemci o svojih žrtvah na krvi in blagu. Tudi to je laž. Ničesar niste storili za obstoj države, navduševali ste se le za Nemčijo in ne za Avstrijo. Spominjamo se na prva stoletja naše zgodovine. Huni in Avari so vdrli v deželo. Prebivalstvo so odvedli seboj, da se je moralo zanje boriti. Na isti način so gnali naše slovanske narode sedaj v vojno, naj se bore za tujo nadvlado. Ali se potem čudite, če nismo vedeli, za kaj gre? Bethmann - Hollweg pa je jasno priznal: To je boj germanstva proti slovanstvu! Ali ni isto reklo morda tudi v Avstriji?

Spomnite se »Soldatenzeitung«, ki je izhajala na Tirolskem. Ta časopis je bil namenjen vsemu vojaštvu. V tem nemškem vojaškem listu za avstrijske vojake je bila tudi pesmica z refrenom: »Nemška Avstrija je panir! Za nemško Avstrijo naj bi torej naši vojaki žrtvovali kri in imetje! In vendar so se upali neprestano pisati o edinstvi in solidarnosti v Avstriji! (To je bila zavedna laž!) Naj pridejo k nam, da bodo videli, kako razpoloženje so ustvarili! Ali se ni morda z državljani slovanske narodnosti pri nas ravnavo tako, kakor z vojnimi vjetniki? Ali niso naših sodržavljanov zasledovali in preganjali ter utemljevali v vojno potrebo? Res je, da izredni časi zahtevajo tudi izredne odredbe, vendar, kar je storila avstro - ogrska vlada, to presega sto in stokrat vse, kar se je v tem oziru zgodilo v drugih državah. Zatrlasi so in plenili časopise. Svoj denunciacijski sistem so izvajali do skrajnosti. Mirne državljan, na katere je padla le senca sum, da niso dobri patrioti, so vlačili po lečah zaradi njih misljenja, ne zaradi pozitivnih dejanj. Obsojali so jih na več let ječe in na smrt, še več, brez sodišča in brez sodbe so jih enostavno streljali! To je smel storiti vsak feldvebel. Še več! Rabilo se je nasilje, takšno je v navadi samo nasproti sovražniku. Poharili so v lastni državi tale, posvlačili jih na stroje v vlakov in jim zagrozili, da jih na mestu ustrelje, kakor hitro prihrči le in kamen v stroj. Ta sistem, ki je rodil nalhujše ogorčenje in največje razburjenje, naj sedaj zopet oživi! Čuje se, da nameravajo iznova jemati tale iz Bosne, Hercegovine in Dalmacije. (Čujete! Čujete!) Ali ni še dosti tega nasilja?

Ako bi bilo res, da hočejo novo Avstrijo, čemu ta nasilstva? Zdi se pa, da je »nova Avstrija« samo beseda, preračunje, da napravi vtisk v inozemstvu. Da bi mogli nadalje tačiti avstrijske narode, zato so pričeli zadnji čas tako govoriti. To ni pomlajenje Avstrije, to je vrnitev k stari predmarčni Avstriji. Vse načrte za mučenje, kakor je bilo nekdanj v navadi v Italiji, so si polskali iz starih arhivov in našem vojnem ministrstvu. Pri takem postopanju proti nam naj bi potem mi kazali liž-bezen do monarhije? (Posmeje.) Bil bi čudež, če bi naši narodi ne nastopili proti temu. Toda ta sleparija z našim navdušenjem se ni mogla dolgo držati.

Končno pa so Nemci in z njimi vlada vrčji krinko proč. Ni se več govorilo o pomlajenju in prerojenju Avstrije, ni se več govorilo, da morajo imeti vsi narodi enake pravice, da morajo prinášati vsi narodi enake žrtve. Prostođušno in pred.

Vsem interpelacijam je bila priznana nujnost.

Govor drja Rybafa.

Kot prvi govornik je nato dobil besedo dr. Rybaf, ki je izvajal najprvo slovensko:

Visoka zbornica! Na predlog našega predsednika, še sicer ne sme vršiti sedaj razprava o izjavi ministrskega predsednika, vendar moram pri tej priliki takoj izjaviti, da pozdravljam mi vsak poskus, da se napravi mir, da se zopet vrnejo normalne razmere. Toda obenem moram tudi izjaviti, da pričakujemo od bodočega miru uresničevanje vseh naših idealov. Tak mir želimo in le tak mir bo trajen mir. Le tak mir more napraviti konec borbe med narodi. To nado izrekam in v tem smislu pozdravljam tudi ponudbo za primirje in mir. Nadaljuje nemško: Dogodki, ki jih doživljamo v teh dneh, čustva, ki nas prevečajo, se dajo izraziti v nujnem vprašanju. Veliki, svetovni so ti dogodki. V tej debati se moremo omejiti le na to, da predložimo svoje pritožbe, da poslušamo povedati, zakaj je tako prišlo, zakaj so ti dogodki bili neizogibni. To ni samo igrača diplomatov, to je nekaj več, je usodopolno, je likvidacija stare Avstrije. Da, morda še več. To danes ni več pobožna želja, to je prepričanje povsod, ne samo v Avstriji, ampak tudi na Ogrskem, brez razlike narodnosti in stranke. Vsi tako mislijo. V začetku si je to prepričanje le težko krčilo pot. V zadnjih dneh pa si slede dogodki nepričakovano. Nepoučenega opazovalca lahko to preseneti. Kdor pa razmere v tej stari Avstriji pozna, ne more biti presenečen. Bilo je vse laž in prevara pri nas.

Gospoda, ali se spominjate, kako se je početkom vojne govorilo in pisalo o pomlajenju države? Kako se je pisarilo, da so narodi države pozabili vsa nasprotja, da se vsi družijo navdušeni okrog vlade? Tako smo slišali govoriti, to pa je bila laž in prevara, s katero se je hotelo delati razpoloženje. Predvsem je pa laž trditev, da so sli vsi narodi z navdušenjem v vojno. Morda so bili kateri, ki so res radi šli na boj. Pri teh pa ni bilo to nič drugega, kakor želja po pretepu, želja, dati si duška. Bilo je to razpoloženje kakor n. pr. v nedeljo v kmečki krčmi. Navdušenja pri večini narodov ni bilo. Bil bi tudi čudež, če bi predvsem slovenski narod, in v prvi vrsti še jugoslovanski narod, šli v boj z navdušenjem. Prosim samo, da si predočite razmere pri izbruhu vojne. Evropska vojna je sledila balkanski vojni, v kateri je šlo za uničenje Turčije. Veselje, da je bilo obračunano s tem starim sovragom, ni vladalo samo v Srbiji in Črni gori. Tudi pri nas, tudi Jugoslovani monarhije so simpatizirali z balkanskimi narodi, ki so se borili za svojo svobodo. Bili so Jugoslovani navdušeni za ta uničevalni boj našega rodu proti Turčiji. Tu pa je prišel, kakor mrzel curek, ukaz, naj se borimo proti Slovanom, naj se borimo proti Srbom in Črnogorcem, proti našim rodnim bratom. In pri tem naj kar odkrito priznam: vrhu tega na strani tistih, katerih uničenje smo prej pozdravljali, katerih pregnanja iz Evrope smo se veselili. Gospoda, ako bi se vam ukazalo, da morate v boj proti Nemcem, morda bi bili ukazom sledili. Ali navdušenje za kaj takega bi zavrnili kot nekaj nizkotelega. Protestirali bi bili. Toda od nas ste to zahtevali. Kljub temu, da so naši vojaki sledili povelju, so nas v zahvalo zasledovali in preganjali, ker svojih čustev nismo mogli skriti in jih zatreti. Potem pa govorje in pišejo Nemci o svojih žrtvah na krvi in blagu. Tudi to je laž. Ničesar niste storili za obstoj države, navduševali ste se le za Nemčijo in ne za Avstrijo. Spominjamo se na prva stoletja naše zgodovine. Huni in Avari so vdrli v deželo. Prebivalstvo so odvedli seboj, da se je moralo zanje boriti. Na isti način so gnali naše slovanske narode sedaj v vojno, naj se bore za tujo nadvlado. Ali se potem čudite, če nismo vedeli, za kaj gre? Bethmann - Hollweg pa je jasno priznal: To je boj germanstva proti slovanstvu! Ali ni isto reklo morda tudi v Avstriji?

Spomnite se »Soldatenzeitung«, ki je izhajala na Tirolskem. Ta časopis je bil namenjen vsemu vojaštvu. V tem nemškem vojaškem listu za avstrijske vojake je bila tudi pesmica z refrenom: »Nemška Avstrija je panir! Za nemško Avstrijo naj bi torej naši vojaki žrtvovali kri in imetje! In vendar so se upali neprestano pisati o edinstvi in solidarnosti v Avstriji! (To je bila zavedna laž!) Naj pridejo k nam, da bodo videli, kako razpoloženje so ustvarili! Ali se ni morda z državljani slovanske narodnosti pri nas ravnavo tako, kakor z vojnimi vjetniki? Ali niso naših sodržavljanov zasledovali in preganjali ter utemljevali v vojno potrebo? Res je, da izredni časi zahtevajo tudi izredne odredbe, vendar, kar je storila avstro - ogrska vlada, to presega sto in stokrat vse, kar se je v tem oziru zgodilo v drugih državah. Zatrlasi so in plenili časopise. Svoj denunciacijski sistem so izvajali do skrajnosti. Mirne državljan, na katere je padla le senca sum, da niso dobri patrioti, so vlačili po lečah zaradi njih misljenja, ne zaradi pozitivnih dejanj. Obsojali so jih na več let ječe in na smrt, še več, brez sodišča in brez sodbe so jih enostavno streljali! To je smel storiti vsak feldvebel. Še več! Rabilo se je nasilje, takšno je v navadi samo nasproti sovražniku. Poharili so v lastni državi tale, posvlačili jih na stroje v vlakov in jim zagrozili, da jih na mestu ustrelje, kakor hitro prihrči le in kamen v stroj. Ta sistem, ki je rodil nalhujše ogorčenje in največje razburjenje, naj sedaj zopet oživi! Čuje se, da nameravajo iznova jemati tale iz Bosne, Hercegovine in Dalmacije. (Čujete! Čujete!) Ali ni še dosti tega nasilja?

Ako bi bilo res, da hočejo novo Avstrijo, čemu ta nasilstva? Zdi se pa, da je »nova Avstrija« samo beseda, preračunje, da napravi vtisk v inozemstvu. Da bi mogli nadalje tačiti avstrijske narode, zato so pričeli zadnji čas tako govoriti. To ni pomlajenje Avstrije, to je vrnitev k stari predmarčni Avstriji. Vse načrte za mučenje, kakor je bilo nekdanj v navadi v Italiji, so si polskali iz starih arhivov in našem vojnem ministrstvu. Pri takem postopanju proti nam naj bi potem mi kazali liž-bezen do monarhije? (Posmeje.) Bil bi čudež, če bi naši narodi ne nastopili proti temu. Toda ta sleparija z našim navdušenjem se ni mogla dolgo držati.

Končno pa so Nemci in z njimi vlada vrčji krinko proč. Ni se več govorilo o pomlajenju in prerojenju Avstrije, ni se več govorilo, da morajo imeti vsi narodi enake pravice, da morajo prinášati vsi narodi enake žrtve. Prostođušno in pred.

pričelo proglašati, da je treba v Avstriji nemške nadvlade in označila se je nemška hegemonija kot vladni program. Kaj takega se v Avstriji brez nasilja nad drugimi narodi ne da izvesti. Mi Slovani smo vendar v absolutni večini v tej državi. Ob otvoritvi parlamenta je pričelo preganjanje nekoliko pojemat, toda kmalu smo se povrnili na staro pot. Ni dosti, da nam črtajo zopet neprijetna mesta v časopisu, pričeli so kratkoma z ustavljanjem časopisja. Prepovedali so izhajanje »Jugoslovanov«, »Domovine«, ustavili so »Narodne liste«, zatrlasi so vsako politično gibanje in vsako politično zborovanje. Sedaj pa pravijo, da je posebna naklonjenost vlade nam, če nam dovolijo shode, na katerih pa naj govorimo edinole o davčnih predlogih in naj našemu ljudstvu pripravimo nove davke ter agitiramo za vojna posojila. (Veselite se, medlički, smeh.)

Na tak način in s takimi sredstvi hočejo pri nas utrditi nadvlado Nemcev. Naravnost neverjetno nasilje naše uprave tiči v tem. Naj omenim le nekatere slučaje: Takka zadeva je vpolkojitev, ozir. odstavljenje obeh solskih ravnateljev na Kranjskem Corá in dr. Lončar. Corá je Nemeč. Tega ni nikdar tajil in tudi ni postal renegat. Toda ker je uvažal na svoj zavod red, ker je skušal odstraniti neznozne razmere, ki so vladale na tem zavodu, ker se glede »nemške« realke v Ljubljani ni pokoril slepo šolskemu nadzorniku Belarju, ko je ta hotel vplivati na njega v prilog svojemu sinu, ker se je pokazal trdnega in vztrajnega ter se ni udal vplivom nemških kričev, so ga nasilno in brez vsake preiskave ter brez disciplinarnega postopanja kratkoma odstravili. (Čujete! Čujete!) Dr. Lončar je moral deliti usodo z njim vsled priprostega osumljenja in obrekovanja, ki se bo gotovo izkazalo kot povsem neutemeljeno. Tudi on se je moral umakniti z realke v Idrilji kot vodja tega učnega zavoda, tudi on je moral občutiti, da je proklamiran v Avstriji nov, nemški kurs!

Vlada pa je šla še delj! Niso se zadovoljili s premeščanjem uradnikov naše narodnosti v tuje kraje; kljub obljubam in kljub vsem zagotovilom jih niso premeščali nazaj v domače kraje. (Gostinčar: Preganjanje železničarjev!) Posebno, kar se tiče železničarjev kriči do neba. Odstranili so jih iz domovine ter jim popolnoma onemogočili vrnitev.

Se več! Posluševali so se naravnost sramotnih sredstev. Vlada je pričela podpisati časopise, ki deluje v narodu sovražnem smislu. V to svrhu so se oproščali vojaške službe častniki, o katerih so se izjavljala prikrita poveljnštva, da so nenadomestljivi. Te častnike so potem postavljali v uredništva takih listov. To se je zgodilo v Bosni in morda so mislili, da si na ta način pridobe ljubzen naroda. Tako se je zgodilo tudi na Kranjskem. Mislili so morda, da bodo zanesli na ta način med narod navdušenje, katerega ni.

Naravno je, da je naletel tak sistem celo v vladnih krogih na gotov odpor in so celo nekateri nemški krogi, ki so si ohranili naravni čut, občutili kot sramoto, da se vlada poslužuje takih sredstev. Tudi nekateri Nemci so se sramovali tega sistema, ki je deloval na tako surov način na uničenje celih narodov. Zato so hitro našli novo parolo iznašli so »Staatsraison«, državno potrebo. Pričeli so govoriti o nemškem hrbištvu države ter so povedali nemški radikalci in nemški nacionalci z izrazom: »Avstrija mora biti nemška, ali pa je sploh ne bo.« In v smislu tega cesla so se potem cele stranke, ki so govorile o Avstriji prej samo z zančevanjem, kar čez noč naekkrat razkrile kot cvet patrijotizma in kot opora dinastije. Nastopati in govoriti so pričeli samo v interesu Avstrije in v interesu dinastije ter so trdili, da so do dna duše vneti za oboje.

Ravno danes sem čital v vsenemškem dnevniku »Alles Deutsches Tagblatt« uvodnik, ki označuje Čeha kot velizadnjake. Uvodnik loml nad Čehi palico in jih na najpodlejši način denuncira. To vse delajo vsenemške stranke, ki so zapisale kot prvo točko na svoj prapor velizadnjstvo, in ki žive ob samem velizadnjstvu. Iz vsega tega pa se vidi, da jim tudi govoričenje o državni potrebi ni ničesar drugega, kakor laž in sleparija. Ne gre jim za

izpremembo razpoloženja. Šele vse to je naglno vladalo, da se je nam začela približevati z gotovimi obljubami z avtonomijo in drugim. In ko se je nazadnje položila na frontah dan na dan slabša, ko je bilo jasno, da miru zmage ne bomo dosegli, tedaj so prišli celo s ponudbami samostojne Jugoslavije, lastne države v okviru monarhije. Tedaj so celo obljubili, da hočejo združiti vso hrvatsko in srbsko zemljo v okviru monarhije v državno obliko. Toda pri vsem tem pa še vedno na tistem upajo, da naših zahtev ne bo treba popolnoma izpolniti. Kakor namreč slišimo, hočejo nas Slovence in Hrvatke v Istri izključiti iz jugoslovanske države. Samo na kratko moram omeniti, da je upanje, da se bo jugoslovanski narod zadovoljil s tako ponudbo, enostavno varanje samega sebe. (Odobranje.) Danes ni zavednega Jugoslavana, pa naj bo Slovenec, Hrvat ali Srb, ki bi bil zadovoljen s tako rešitvijo. (Zelo prav!) Če nameravajo to res izvesti in ako se upajo napraviti vtisk, da smo mi s tem zadovoljni, je to večika prevara. Nasprotno, Slovenci, Hrvatini in Srbi v teh deželah se s tem ne bodo zadovoljili! Nas pa bodo razdružili do obupa in upora. S tem ne bo nič doseženo, kakor da bo inozemstvo izvedelo, kako silno nezadovoljni smo v tej državi. (Živahno pritrdjevanje.)

Dr. Schürff (nemški nacionalce): Nam Nemcem se plačuje sedaj vse, kar smo državi in narodom dobrega storili, z najgorsko nevladnostjo. Zato smo se tudi mi zatekli k samoodločbi ter smo prelomili z vsemi tradicijami.

Dr. Jerzabek (nemški krščanski socij.): Sedaj se bo pokazal Wilson, ali je res pošten človek. Svet se nahaja v vročih pričakovanjih in vse drhti v misli, ali pride mir. Le židje špekulirajo hladno naprej. Govornik zahteva, da naj se takoj zapro borze.

Govorijo še posl. Londzin (Poljak, Heilingger (dunajski nemški nacionalce) in Reuner, nakar se seja zaključil.

Vlada in denuncijanti zbirajo gradivo proti načelniku J. K.

Dunaj, 8. okt. Poslanci dr. Rybač, dr. Pogačnik, dr. Ravnljaha in tovariši so vložili radi znane okoliščine kranijske deželne vlade nujno interpelacijo na notranji ministru. V interpelaciji navajajo naprej okoliščine, ki se glasi:

C. kr. dež. vlada je razposlala sledečo tajna okoliščino: »Zelo važno. C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko, št. 4965/Praes. Rovanje poslanec in voditelj strank, Ljubljana, 31. avgusta 1918. »Zelo nujno!« Strog zaupnik. Vsem gospodom predsednikom c. kr. okrajnih glavarstev na Kranjskem. Zvedel sem, da državni poslanec dr. Korošec baje vneto agitira zoper vojno posojilo in zoper izvršitev rekvizicij. Vašem blagorodnjemu naroča, da strogo zaupno poizvedete v omenjenih smereh in o uspehu zanesljivo poročate do 15. septembra t. l. V poročilu naj Vaše blagorodje tudi naznani, ali dr. Korošec razen propagande za ustanovitev jugoslovanske države, ki jo je delal na raznih shodih na Kranjskem, tudi sicer kako agitira proti enotnosti države, pri čemer naj se navedejo konkretni podatki. V obeh smereh naj se morda potrebne informacije ali poizvedbe dobe na najstrožje zaupen način, zlasti naj se opusti kakršnokoli dopisovanje z orožniškimi poveljstvi, predstojniki občin itd. Za c. kr. predsednika: Lašičan L. r. c.

Interpelacija nadaljuje: Če se dvigajo proti voditelju celega naroda tako težke obdolžitve in če se uvajajo tako dalekosežna preiskava, ki se ne da spraviti v sklad z imuniteto poslancev, se moramo predvsem vprašati, kaj je dalo povod za ta sovražni korak. Dognalo se je, da je ta korak posledica višjega naročila. Na podlagi verodostojnih informacij se je moglo dognati, da je izšel poziv za uvedbo omenjene preiskave od c. kr. ministrstva za notranje zadeve in da je v zadnji vrsti posledica denunciacije po naročilu c. kr. finančnega ministrstva za vojno posojilo delujočega profesorja dr. Peerza.

Da si moremo napraviti predvsem pravo sliko o osebi tega denuncijanta, naj zadržimo, da konstatiramo, da je ta vzgojitelj mladine, ki je svojčas osrečeval kranijsko deželo s svojim delovanjem kot profesor in okrajni šolski nadzornik za nemške šole v Kočevskem kraju, prišel zaradi splošnih izgredov napram njegovemu nadzorstvu podrejenim učiteljem in disciplinarno preiskavo, katere rezultat se sicer ni izvedel, ki pa je imela za posledico, da je Peerz izginil iz Kranjske.

V vojnem času je c. kr. finančno ministristvo poverilo dr. Peerza agitacijo za vojno posojilo ter je omenjeni zlorabil svojo službo za to, da je eni strani uganjal najostudnejšo nemškonalnacionalno propagando, na drugi strani pa se odlikoval kot vohun in denuncijant zlasti proti Jugoslovanom. Kot tak je predložil, kakor smo zanesljivo informirani, situacijsko poročilo o političnem položaju na jugu države, ki obsega brez navedbe kakršnihkoli dokazov najtežje pa tudi najbolj nes pametne obdolžitve proti Slovincem in njih voditeljem. Predvsem dolži dr. Korošca, da agitira proti vojnemu posojilu in proti rekvizicijam. Niti enega kraja ne navaja, kjer bi se bilo to zgodilo in nobene osebe ne poveda, ki bi mogla to potrditi.

O neki ženski (kateri?) v bližini Ptuj (v katerem kraju?) trdi, da je grozila sosedu (ime?) , da jo bo ubila, če podpisuje vojno posojilo. Popolnoma splošno, brez navedbe kraja, ali osebe trdi dr. Peerz, da služijo propovednice na Sp. Stajerskem in na Kranjskem samo propagando proti državi. O nekem duhovniku, čigar imena ne pozna, trdi, da je naklonil delovanje v državi prijaznem smislu, s motivacijo da bi ga, v slučaju da se uda, njegov škof preganjali. Jugoslovanske škofje dolži, da ne nameravajo samo ustanoviti jugoslovanske države s lastno

dinastijo, marveč, da žele tudi prestop k pravoslavni cerkvi. Ker bi v tem slučaju odpadel tudi celibat, bi ugodili osebnim željam duhovščine.

Učeni profesor in doktor torej niti tega ne ve, da obstoja tudi v pravoslavni cerkvi celibat za one duhovnike, ki se niso oženili, predno so prejeli višja posvečenja! In takemu sumničnemu naših cerkvenih knezov, narekovaneemu od očitnega nerazuma in podle hudobnosti, verujejo na merodajnih mestih!

Brez navedbe konkretnih dejstev, izjav in prič. proglaš. dr. Peerz sploh yso propagando dr. Korošca za jugoslovansko idejo kot vseizdajstvo ter označuje že vnaprej ve nasprotno trditve kot potvoro.

Toda dr. Peerz se ne zadovoljuje s tem, da brez dokazov sumniči, marveč kot pravi rešitelj države priporoča tudi protikorake. Predvsem zahteva, da se pokličejo jugoslovanski škofje pred cesarja. Nato zahteva državnih pritisk na državne uradnike, nadalje zahteva strogo postopanje proti jugoslovanskemu časopisu, o katerem trdi, da stoji skoz in skoz v službi entente. Dr. Peerz predlaga eventualno ustanovitev patriotske pisane lista. Nadalje predlaga dr. Peerz preduzetv vseh zborovanj in narodnih društev, gotove vladne korake s trdnim kurzom, ki more biti očitno le zloglasni nemški kurz in končno zahteva velikopotezno propagando v besedi in tisku.

Značilno za vestnost naših oblasti je, da so bili kljub temu, da obrekovanja ne prinašajo nobenega dokaza, kar je razvidno že iz dejstva, da so se odredile preiskave o resničnosti teh navedb še le sedaj, vendar ukazani vsi od dr. Peerza predlagani protikoraki že do zadnje pičice in da so se tudi izvedli ter da se vlada celo pripravila odrediti tajno preiskavo proti dr. Korošču.

V tem oziru je treba še omeniti, da smo dognali, da je c. kr. notranje ministristvo zadnji čas naravnost pozvalo oblasti, da naj takoj vložijo kazenske ovadbe proti poslanecem, če bi se ti drznili javno govoriti na način, ki bi vladi ne bil po volji. Zlasti je direktno naročilo, da naj se vložijo kazenska ovadba proti dr. Korošču zaradi njegovih govorov, ki jih je govoril meseca junija na Vrhniki.

Ta sovražni nastop vlade, zlasti dr. Korošču nasproti, ne pripušča druge razlage, kakor da skuša vlada uporabljati omejena sumničjenja in denunciacije diskreditirati na zgoraj in na spodaj v popolnoma zakonitih mejah se gibajočo propagando za jugoslovansko državo in nastopiti v boj proti tej ideji.

Kar nas mora pri tem postopanju posebno ozorčiti je dejstvo, da se ne prikrivajo samo denunciacije, marveč da se naroča tudi, da naj ostanejo preiskave o resničnosti obdolžitve tajne. Vlada si je torej v svesti zavržnosti svojega nastopa ter je kljub temu ni sram nastopiti proti ljudskim zastopnikom s tajno inkvizicijo!

Vprašamo torej, kako more c. kr. vlada opravičiti, da se odedajo na podlagi očitnega obrekovanja in edino od besnega narodnega sovraštva narekovanih denunciacij osebne in dalekosežne preiskave ter da se prepriča možnost dati pojasnila, kar ni razžalivo samo za osebo dr. Korošca samega, marveč tudi za dostojanstvo in ugled poslancev?

AFERCI CORA IN DR. LONČAR.

Dunaj, 8. oktobra. Vložena je bila interpelacija poslanca dr. Korošca in tovarišev do ministrsk. predsednika in naučnega ministra zaradi odpoklica, oziroma odpusta ravnatelja na ljubljanski realni Cora in vodje realke v Udrih dr. Lončarja.

UPOR MORNARJEV V KOTORU.

Dunaj, 8. oktobra. Poslanci dr. Korošec in tovariši so stavili danes do ministrskega predsednika vprašanje zaradi procesa proti pomorščakom v Kotoru, od katerih so bili zaradi upora na vojnih ladjah obsojeni na smrt in takoj drugi dan usmrčeni pomorščaki Grabar, Fišgorič, Ranch in Perničević, drugi pa obsojeni na težko ječo. Proti več sto pomorščakom je bila po dolgi preiskavi in hudem trpljenju dvignjena obtožba ter naj se prične proti njim proces, ki bo trajal več mesecev. Vsa zadeva nima političnega ozadja ter so bili na upor udeleženi tudi mornarji nemške in madžarske narodnosti. Bilo je to gibanje provzročeno vsled brezvestnega, razuzdanega in obilnega življenja visokih častnikov, dočim je moštvo stradalo in se je z njim ravnalo nečloveško. Poslanci vprašajo, ali je vlada pripravljena doseči na najvišjem mestu abolicijo tega procesa.

Nejasni vladni odgovori.

Dunaj, 8. oktobra. V današnji seji načelnik strank je grajal poslanec dr. Korošec, da ministrski predsednik ne odgovarja točno na vprašanja. Nobena debata nima smisla, če se vlada izogiba odgovorom. Ministrski predsednik baron Husarek je odgovoril, da bo tokom debate odgovoril na vsa vprašanja.

Pobiranje visokih davkov na benečanskem okupiranem ozemlju.

Dunaj, 7. oktobra. Delegat dr. Korošec se je obrnil dne 15. septembra 1918 na zunanega ministra grafa Buriana s protestom proti temu, da zahtevajo avstro-ogrske oblasti na zasadenem ozemlju Benečije izredno visoke davke. Zunanji minister se je v odgovoru izognil meritu vprašanja in izjavil, da je obvestil o vsebini protesta tozadevno kompetentno armadno vrhovno poveljstvo. Delegat dr. Korošec si je pridržal nadaljne korake v tej zadevi. Interesirani so na njeg Jugoslovani in sicer iz splošnih vzrokov, kakor tudi, da so se odzvali apelu po kontribucijah prizadete slovenskega prebivalstva.

Promet Zidamost - Zagreb.

Dunaj, 8. oktobra. V današnji seji poslanske zbornice je odgovoril železniški minister na vprašanje poslanca dr. Benkoviča glede prometa na progi Zidamost - Zagreb, da pomanjkanje lokomotiv, premoga in osebja ne pripušča pomožnosti vlakov na tej progi. Potom južne železnice je bila na »Feldtransportleitung« v Ljubljani vložena prošnja za izpremembo vložnega reda, ki obljublja nov vozni red, kateri se bo osiral na obilni promet.

V VARSTVO NAŠIH VOJAKOV.

Dunaj, 7. okt. V seji dne 4. oktobra je vložil posl. dr. Dulibič interpelacijo na domobranskega ministra, v kateri se priročuje nad nečloveškim ravnanjem bolnih vojakov. Taki bolniki morajo mesece in mesece, da eno leto dolgo od bolnice do bolnice hoditi, da se jih pošlje nazadnje umirajoče domov. Družine takih vojakov se izjavljajo pripravljene in so v stanu, jim postreči, toda prošnje ostajajo brez uspeha, ne dajo jih domov, čeravno to ne bi bilo samo v interesu bolnega vojaka, ampak tudi vojaške vprave. Vpraša se, ali minister neče tu pomagati.

Dalje je vložil v isti seji posl. dr. Dulibič interpelacijo na domobranskega ministra, v kateri se navaja, kako morajo vojaki, katere se mora odpustiti, in kateri se nahajajo v Dalmaciji ter so tam pristoini, naprej potovati daleč h kadru, da se podvržejo 14dnevni kvantenti. Šele potem jih pošljejo zopet v Dalmacijo, kjer jih odpuste naposled po večmesečnem čakaniu in pošiljanju sem in tje. To povzroča ljudem veliko stroškov in neprijetnosti ter izgubo čna; vse to brez pravega pametnega vzroka. Vpraša, ali je minister pripravljen odrediti, da tako preganjani vojakov, katere je odpustiti, v prihodnje odpade.

Oprostivte.

Dunaj, 8. oktobra. Domobranski minister je izjavil napram nekaterim poslanecem, da bodo 4letni pod vsakim pogojem še letos odpuščeni iz vojaške službe. Kar se tiče preklica oprostivte, bo vsekakor treba v gotovi izmeri vpošklicati oprostene, kar se pa ne bo zgodilo po letnikih, marveč individualno.

Grof Tisza že razdeljuje Avstrijo.

Budimpešta, 6. oktobra. Graf Tisza je izjavil na nekem zborovanju: Izdajstvo Bolgarske in položaj na zapadni fronti se nam dali skupaj z Nemčijo povod storiti mirovni korak. Poslali smo predsedniku Wilsonu noto ter v njej naznanili sprejetje njegovih 14 točk. Skušali bomo na Ogrskem živčim narodnostim po možnosti dati avtonomijo, ozemlje Avstrije, kjer žive Italijani, naj pride pod Italijo, dele Galicije naj dobi nova Poljska. Z ozirom na poročila iz Sedmograščja je izjavil Tisza, da je na meji vse pripravljeno, tako da tam ni pričakovati nobenih presenetelj. Tisza je postal radodaren, zaenkrat le na račun Avstrije, ki po njegovem mnenju menda naj plača »integriteto« svetošćanske krone...

Poljski regentski svet zahteva nedeljivo združeno Poljsko.

Varšava, 8. oktobra. Poljski regentski svet izreka v javnem proglasu, da naj se na podlagi nedeljivosti in neodvisnosti Poljske razpusti državni svet ter razpiše volitve v parlament. — To je prva proklamacija med vojno, ki zahteva nedeljivost Poljske in njeno neodvisnost. Pod vtiskom sprejetja Wilsonovih točk se zavzemajo Poljaki prvič za nedeljivost svoje zemlje, kateri naj pripadajo tudi poljske pokrajine na Pruskem in v Avstro-Ogrski.

Varšava, 8. oktobra. V odklicu na poljski narod pravi poljski regentski svet: Poljski narod zahteva na podlagi Wilsonovih principov neodvisno državo, ki obsega vse poljske pokrajine, dohod do morja s politično in gospodarsko neodvisnostjo ter teritorialno integriteto, kar se mora garantirati z mednarodnimi pogodbami.

OKUPACIJA POLJSKE PREKLICANA.

Berolin, 8. oktobra. Včeraj popoldne so prinesli varšavski listi na čelu sponočilo nemškega državnega kancelerja princa Maks Badenskoga knezu Radzivilu, v katerem se naznanja preklic okupacije Poljske. Pismo državnega kancelerja pravi med drugim, da namerava nemška vlada v interesu trpečega poljskega naroda vzeti od njega bremena okupacije. Obenem s tem poročilom sklicanje poljskega konstitucionalnega zbora.

Z Italijanske fronte.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 8. oktobra. (Kor. ur.) Italijanski bojišče. Na tiroški južni fronti je bilo včeraj izredno živahno delovanje sovražnih baterij. Infanterijske sunke smo zadušili že v kafl.

Balkansko bojišče. Na starosrbskem območnem gorovju naprej potisnjene varstvene čete smo pod neprestanimi zavlačevalnimi boji vzel nazaj na Leskovač. Povratek go. Pflauser-Balkina se vrši, ne da bi sovražnik kakorkoli motil. Boji, ki jih Italijani slave za zmago, so samo praske daleč daj puščeni zadnji straz. — S. g. št.

Nota »Agenzie Stefani o bojnem delovanju na Jadranskem morju. Iz Lugana 6. oktobra: Nota »Agenzie Stefani dopolnjuje poročilo mornariškega štaba tako-le: Podmorske zasede omejujejo v sedanjih pomorski vojni delovanje velikih ladij na okolnosti, v katerih važnost cilja opravičuje drzno podjetje. To velja zlasti za Jadransko morje, kjer ožina pozorišča nevarnost pomožuje.

Veliki del avstro-ogrske bojne mornarice je ostal navadno skrit v varnih pristaniščih, v katero so ponovno udri hrabri italijanski mornarji in kjer so napravili ogromno škodo. Italijanske lahke ladje izvršujejo trdo nalogo: poiskati sovražnika, ki se vedno umakne, kakor hitro opazi na horizontu kak smuljiv oblak dima. Velike bojne ladje niso smele s pogostim križarenjem izživati nevarnost, marveč so čakale nestrpno prilike za delovanje; ali tudi tako so predstavljale trajno ogrožanje za sovražnika, kar ni bilo zadnji vzrok njegovega nedelovanja in je zagotovilo italijansko gospodstvo in Adrij.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO.

7. oktobra. V Judikariji je vdrl eden naših izvidnih oddelkov, ko je prekorail Chieso, v Daone, poškođoval sovražni obrambni sistem pod sovražnikovim ognjem v bližnji pozicije in pogal malo patroljo v beg, ko je skušala obkoliti ga. Nato se je vrnil zdrav in nedotaknjen v svoje črte. Severno Cola Rosso je bila ena naših patrolj napadena z bajonetom od močnega sovražnega oddelka. Odbila je naval in prišla sovražnika, da je zbežal, zapustivši za seboj številne mrtvice na bojišču. V dolini Brenti smo zavrnili sovražne oddelke, ki so se bližali oviram pri La Grotelli. Preteklo noč so bombardirale naše zračne ladje z jako učinkovitimi rezultatom letališča v benečanski ravnini in vojaške cilje pri Primolano, v Suganski dolini, pri Bucini in v dolini Sole. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni v zračnih bojih.

Umikanje Nemcev na Francoskem.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berolin, 8. oktobra. (Kor. ur.) Zapadno bojišče. Armadna skupina gim. Rupprehta. Severno od Scarpe je Anglez po ljutem ognjenem boju napadal po obeh straneh kraja Oppy. Vstail se je v Neuvireuil, sicer so ga naše prednje straže ustavile. — Vojna skupina go. v. Böhna. Severno od St. Quentinia so Angleži in Francozi nadaljevali svoje močne napade. Severno od Montrebahna so hanoverski in brumviški polki odbili petkratne sovražnikov naskok. Boji južno se je sovražnikov naval zrušil v našem ognju. Pri Sequehartu in južno od tam so poznanjski in hesenski polki po težkem boju obdržali svoje pozicije. Pri bojih na višini Bližinskem boju in s protisunkni obrežuspešili sovražne napade. — Vojna skupina nemškega prestolonaslednika. Boji v predpolju na Ailetti in na Aisni. Popoldne je nasprotnik z delnimi napadi napravil med Bazancourtom in Sellesom z močnimi silami sunek po obeh straneh St. Clementa na Arnesi. Njegovi napadi so se ponesrečili. Krajevni boji v St. Etienne, ki smo ga zavzeli, pa ga je s protinapadom zopet dobil v roke sovražnik. Sicer se je pa sovražnikovo delovanje v Champagni omejevalo na delne sunke in semertija ožvile artiljerijski boji. Po obeh straneh Aise sta v poslednjih bojih posebno preizkušena 9. domobranska in 76. rez. divizija odbili lute sovražnikove napade. — Vojna skupina g. v. Gallwitz. Po najsilnejši ognjeni pripravi je Amerikanec zopet na obeh straneh Aire naskoval prebitje. Na zapadnem obrežju je württembergško domobranstvo razbilo napade, ki so prihajali južno od Chatela; kjer se je sovražnik mnogogrede ustalil, smo ga s protinapadom zopet vrgli ven. Vzhodno od Aire so se sovražni naskoki ponesrečili izvečine že v našem artiljerijskem ognju. Proti večeru je sovražnik po obeh straneh ceste, vodeče od Charpentry na Romagne in od Nantilloisa na Cmel ter zapadno od Mose, zopet pričel z napadi. Po težkih bojih smo ga s protisunkni zopet deloma vrgli nazaj. — v. Ludendorff.

NEMSKO VEČERNO POROČILO.

Berolin, 8. oktobra. Med Cambraiem in St. Quentinom, v Champagni in ob Mosi so se razvili novi težki boji. Južno od Cambraia in severno od St. Quentinia smo zavrnili sovražne napade. V sredini bojišča je pridobil tal. Tu smo stali zvečer v boju zapadno od Bohaina in ob cestah iz Bohaina v Cambraia in St. Quentin. V Champagni in ob Mosi so se sovražni napadi ponesrečili.

Vasi Oppy in Neuvireuil ležita v medsebojni sosesčini na severnem bregu Scarpe, približno 10 km severovzhodno od mesta Arras, dobre 4 km severno od ravne železnice Arras - Douai. Torej je nasprotnik, potem ko je proti vzhodu potisnil nemško bojno črto Armentieres-Lens, svojo napadalno fronto razčelnil na jug z namenom, da vrže Nemce nazaj na mesto Douai in doseže, da se fronta med Cambraiem in Lillom zrna. — Višina Tilloy se dviga tik južno od včeraj navedenega Remaucourta, 5 km severo - vzhodno od St. Quentin. — Ob Ailetti se vrše boji v okolici mesta Anizy le Chateau, torej južno - zapadno od Laona. — Vas Selles leži ob reki Snippes severo - vzhodno od Reimsa, vas St. Clément pa ob potoku Arnes blizu njegovega izliva v Suippo (pri vasi Bétheniville). — Vas Chatel leži na zapadnem bregu reke Aire, sredi med mestoma Varennes in Grand Pré. Lego ostalih, v današnjem poročilu imenovanih krajev, smo že označili.

Berolin, 8. oktobra. Wolffov urad poroča: Od Scarpe do severno od St. Quentin. v Champagni in vzhodno od Mose, od danes zjutraj kar najsilnejši artiljerijski ogenj, kateremu so na celi fronti južno od Cambraija sledili močni napadi.

Dunaj, 8. oktobra. »Neues Wiener Journal« prinaša iz Berlina brzojavko, glasovno katere je vest, da bi bil general Ludendorff zbolel na živcih, neresnična.

FRANCOSKO URADNO POROČILO.

6. oktobra zvečer. Severno Saint Quentinia je trajala bitka ves dan med Morcourtom in Sequehartom. Naše čete so zavzele Remaucourt in Ferme Tilloy, ka-

kor tudi več utrjenih gozdov. Na svojih oporiščih se sovražnik upira z besno energijo, ne da bi mogel ustaviti prodiranje naših čet; vjelo so več sto mož. Severno Reimsa smo dosegli Snippes na številnih točkah. Nemške zadnje čete na južnem bregu so se močno upirale in so napravile razne protinapade. Naše čete so jih vrgle nazaj in jim prizdale krvave izgube. Mi držimo južni rob Aguilcourta in vas Berri-court severno Suippesa. Dalje na desno smo izboljšali prehod čez reko vzhodno Orainvilla in smo vzeli pokopalnišče Pont Giward. Nič manj živahni boji so se odigravali v okolihu Bazancourta in Voultsur - Suippesa. Omogočili so nam, da smo prodrli do robov teh krajev. Smili smo iz Bethenivilla kljub hudemu ognju strojne in artiljerije in pridobili tal, istokot severno St. Clement - a - l' Arnesa. V tej pokrajini so zadržale naše čete med pohodom sflen protinapad, ne da bi se umaknile. Naša artiljerija je streljala na vidno daljavo na sovražne bataljone in jim je provzročila težke izgube. Sovražnik je bil prisiljen, da se je umaknil v neredu. Današnji boji so izpopolnili opustitev Reimsa, katerega bogastvo in zgodovinska preteklost je mikala nemško pohlepnost. Sovražnik je bil naskočil mesto večkrat od vojnega pričetka dalje in je isto začgal v svojem onemoglem srda, ali zavejovati mesta ni mogel nikdar.

ANGLOSKO URADNO POROČILO.

7. oktobra. Svoje pozicije južno, vzhodno in severno Aubenchel - aux-Boisa smo izboljšali v krajevnih podjetjih. Severno Scarpe so zasedle naše čete Fresno in so se vstale na vzhodnem robu tega kraja.

AMERIŠKO URADNO POROČILO.

6. oktobra. Med Moslo in Boisdes - Ognosom smo nekoliko napredovali. Dalje zapadno trdovratni infanterijski boji in povsodi se stopnjuje objestransko artiljerijsko delovanje.

Pred umikom iz Belgije!

Amsterdam, 8. oktobra. Nizozemska brzojavna agentura objavlja tale uradni tekst izjave notranjega ministra in predsednika ministrskega sveta Ruys van Beerenbroucka v drugi zbornici:

Vojni položaj v delu Belgije, ki meji na zeelandsko Flandrsko, je storil potrebno, da se ozira vlada na eventualnosti, ki morejo nastati za našo deželo. Če bi deli četi ene izmed bojujočih se držav ali obeh nasprotnikov prekoraili naše meje, nam ukazuje mednarodno pravo, da jih interniramo. Tudi obstoja možnost, da bo iskalo zopet večje številno beguncev pri nas gostoljubnost. V tem slučaju bodo morale oblasti storiti potrebne korake. Zato se je čutila vlada, da razpolaga z zadostnim številom čet, prisliljeno preklicati splošne in posebne dopuste z manjšim rokom pri četah, ki stoje v Zealandiji. Če bo potrebno preklicati dopuste tudi v drugih provincijah, ali pa sploh v obsežnejši meri, se bo izdalo posebno povelje.

Bolgarska na strani entente.

Sofija, 7. oktobra. (Kor. urad.) Pri sofiškem ameriškem poslanstvu se mudi od petka neki francoski polkovnik. Danes se dospo v Sofijo v hotel de Bulgare več častnikov, med njimi 7 francoskih častnikov. Iz zanesljivega vira se izve, da so ostali Moellov, Madžarov in Danajlov v kabinetu. Stambulski in Genadiljev se mudita že pet dni pri ameriškem poslaniku.

Carigrad, 7. oktobra. (Koresp. urad.) »Tamin« izjavlja v precel ostrih besedah, da je storila otomanska vlada za vse moogoče slučaje potrebne korake nasproti Bolgarski.

General Franchet o kapitulaciji Bolgarije.

Lugano, 7. oktobra. Zastopnik »Secola« Slonik se je razgovarjal z generalom Franchet d'Esperey. Vprašanje, ako se je z bolgarskimi posredovalci dosegel kak sporazum, general zanika. Sporazum je bil nemogoče zato, ker se je proglasila Bolgarija za premagan in nezmožno, nadaljevati boj. Bolgarski odposlanci niso mogli imeti drugega naročila, kakor to, poslušati moje pogoje. Da so prišli 14. septembra zvečer, pred pričetkom ofenzive, bi se bili mogli še dogovarjati. Od sedanjem položaju pa mora Bolgarska samo kloniti z glavo. General je še povedal, da bo po rešitvi bolgarske zadeve svojo oteznivno silo razvijal v severni smeri.

Prodiranje Srbov.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO IZ ALBANIJE.

7. oktobra. Na obrežni zoni so naše lahke bojne sile korakale dalje proti spodnjemu Skumbiju. Spustile so se v boj s sovražnimi patroljami in pripeljale nekaj vjetnikov. Severno Berata so naše sprednje straže premagale odpor sovražnih zadnjih čet, katerim so vzelo nekaj mož in strojni pušk. Prekorailo so Devoli in korakale dalje proti Elbasanu. V Beratju je pustil sovražnik velika municijska skladišča in 2500 pušk.

SRBSKO URADNO POROČILO.

5. oktobra. Srbi so odbili nova avstro - ogrska in nemška ojačenja nazaj na staro srbsko - turško mejo in so vjeli 100 mož.

6. oktobra. Po zavzetju Vranja so Srbi zasledovali nadalje sovražnika, vjeli 1500 mož in vplenili 12 topov in 30 strojni pušk.

6. oktobra. Naše sprednje čete so vkorakale včeraj po hudih bojih v Vranje. Vpljenih je mnogo topov in strojni pušk in vjelih nekaj Nemcev in Avstrijcev. Sovražnik se umika v neredu proti severu.

FRANCOSKO URADNO POROČILO IZ ALBANIJE.

5. oktobra. Zavezništvo so pristillil Avstrijci, da so se umaknili na cesti v Elbasan preko sovodnja Skumbija in Langajce. Sovražnike smo preznali tudi preko Dibre.

Leskovač leži v Stari Srbiji, v dolini reke Morave. 50 km zračne črte severno od Vranje in približno prav toliko kilometrov južno od Niša. Kaže torej, da se naše čete umikajo na Niš, najbrž z namenom, da nekoliko severno od njega potegnemo od vzhoda na zapad obrambno črto, ki bi potekala od Donave, kjer se vanjo izliva Timok (ob katerem nekaj časa po-

teka bolgarsko - srbska meja), pa do točke, kjer se severna meja črnogorska stika z našo mejo.

RAZDELJEVANJE ALBANIJE.

Dunaj, 7. oktobra. Iz Albanije poročajo, da so Francozi razpustili vlado republike Korice in ozemlje odstopili Grkom. Tudi ozemlje Premeti, Tepeleni in obal pri Cht-mari pripade Grški.

Poraz Turkov v Siriji.

»Frankfurter Zeitung« piše: Poraz turške armade v Palestini je silno resen. Možnosti političnih učinkov tega poraza ne smemo podcenjevati. V malo več kakor v dveh tednih so Angleži zavzeli vso Palestino in zasedli Damask, sijajno glavno mesto Sirije. Ta pohod je bil že mesec dni skrbno pripravljen in mojestrosko izveden, kakor znajo to samo Angleži v kolonialnih vojnah. Operacije so se pričele 18. septembra z generalnim naskokom. V centru in na levem krilu je bila turška fronta prebita. Hitro so prodirale čete na to proti severovzhodu, dočim je desno krilo najprej zastalo. Turki so bili potisnjeni v dolino Jordana, močna angleška konjenica pa je prodirala preko desnega turškega krila v velikem lohu ter se je obrnila ob železniški Haifa Derat proti vzhodu. Arabske čete so med tem preprečile odpor proti objetu. Zveze v zaledje so bile ogrožene in tudi levo turško krilo je imelo opraviti z Beduini. Vstaja v Havranu je ogrozila edino črto, kjer bi se bila mogla turška vojska umakniti. 28. septembra so se zbrale angleške čete v Beratu ter so se združile z Arabci. Južno od tam stoječe turške čete so bile odrezane, ter so se morale udati. Kako daleč je uspelo turško umikanje se iz turških poročil ne da sklepati. Računati je s tem, da so se mogli rešiti le deli nekdanje palestinske turške armade. Tako so angleške čete prodirale proti Damasku ter so mesto zasedle. Tudi ob obali so prodirali Angleži do Sura in naprej proti severu. Danes izvemo, da stoji pri Beirutu. Računati je s tem, da se Angleži ne bodo ustavili maršev da bodo skušali zasedeti vsi Sirijo. Že danes je večji del Arabcev izločen izpod turškega vpliva. Nadaljni angleško-francoski uspehi bi spravili Arabce popolnoma na stran entente. Resnosti položaja gotovo tudi v Carigradu ne podcenjujejo.

Zapuščena Turčija.

London, 7. oktobra. »Daily Express« poroča, da je dosedajni poveljnik turških armad v Palestini, nemški general Liman Sanders dospel s svojim štabom v Carigrad, da se bo odpravil od tam v Berlin.

KAJ BO ENTENTA ZAHTEVEVALA OD TURČIJE.

Berolin, 7. oktobra. »Tageblatt« poroča iz Haaga: Oficialna Reuterjeva nota pravi, da ni upravičeno domnevati, da bo Turčija prošila za mir. Turčija je mnenja, da sme še nekaj časa počakati. Angleška vlada izjavlja z vsjo odločnostjo, da se bo spuščala v razgovor samo z oficijalnimi zastopniki Turčije, ne pa z neodgovornimi agenti. »Manchester Guardian« izjavlja, da se mora otomanska vlada odpovedati vsaki suverenosti nad Palestino, Sirijo, Mezopotamijo in Armenijo. Končno bo odločil o teh pokrajinah mirovni kongres. Pokrajine pridejo v posest kot narodna bivališča Zidov, Armencev itd.

Razmere na Ruskem.

JAPONCI V SAMARI. Moskva, 7. oktobra. Japonski oddelki stojte že v Samari.

LJENIN SE BOJI KONCA.

Petrograd, 6. oktobra. »Sjevernaja Komuna«, oficijalno glasilo sovjetske vlade, poroča: V seji centralnega eksekutivnega komiteja je bilo prebrano pismo Ljentina, ki izvalja med drugim: Možeče je, da bo prišlo v bodočnosti v mednarodnem položaju do nepričakovanih izprememb in do skupne akcije proti sovietom s strani sporazumljenih nemških in angleško - francoskih kapitalistov. Zato je treba napeti vse sile, da stopimo pripravljeni v odločilni boj. Ne za dostojne, da ustvarimo armado enega milijona mož, marveč moramo imeti tri milijonsko armado. Tovarne in vse tudi najmanjši delavnice se morajo urediti tako, da bo skupno delo proletarijata stopnjevalo njih produktivno. Že sedaj je treba pripraviti krh, ki ga bomo dali nemškemu proletarijatu, ko ga bo oblegal anglo - francoski imperijalizem.

Ruski teror.

Moskva, 7. oktobra. (Koresp. urad.) Glasom oficijalnih poročil je bilo pretekli teden v celi Rusiji usmrčenih 487 oseb, med njimi štiri ženske. V moskovski centralni ječi je bilo 1200 političnih vjetnikov.

Politične vesti.

— Kje je Šusteršič? Pišejo nam: Kje je ostal dr. Šusteršič? Ali namerava kar v Švic počakati, da se konča vojna in ali ga nič ne skrbi, kaj bo s prijatelji v ljubljani domovini? Lampš in Resničarji delajo žalostne obraze, da jih v tako usodepolnih časih pušča na cedilu. Vedno smo trdili, da je Šusteršič prefrigan duša. Nadrobil je svoji slavni kompaniji polno želodcu hudo škodljivih stvari v juho — sedaj pa noče biti zdravcn, ko bo treba juho pojesti. Hrvatski frankovci so mnogo neprevidejši. Ostali so doma in morajo že danes po svoji »Hrvatski« prositi za miost.

— Deklaracija sosveta tržaške trgovske in obrtniške zbornice — izmišljotina. Korespondenčni urad je prinesel iz Trsta 5. t. m. sporočilo tamkajšnjega sosveta trgovske in obrtniške zbornice, ki pravi, da so z ozirom na tako težke čase člani sosveta zavzeli svoje stališče z deklaracijo, ki zahteva Trst in okolico za samostojno avtonomno ozemlje v trajno neposredni državni zvezi in priklopitev vsega soselednega ozemlja ob obali vsega tržaškega zaliva. Deklaracija je vzbudila pozornost povsodi, v Trstu med člani sosveta tržaške in trgovske in obrtniške zbornice pa skrajno začudenje. »Lavoratore« priobčuje pogovor z bivšim predsednikom zbornice gosp. Scaramangá, ki je tudi član sosveta, ki pa ne ve čisto nič o taki deklaraciji, katero bi bil sprejel sosvet; izvedel jo je šele iz poročila korespondenčnega urada. Scaramangá je bil navzoč pri vseh sejah od meseca avgusta dalje pa se ni v nobeni seji govorilo o kaki taki izjavi, tudi ne v zaupnih govorih, sploh nikdo izmed članov sosvetov ni črnil nikdar nobene besede o takem stališču, kakoršno objavlja korespondenčni urad. Po drugih informacijah poroča »Lavoratore«, da tudi drugi člani sosveta ničesar ne vedo o deklaraciji, izvedeli so jo tudi ti šele iz objave korespondenčnega urada. — Deklaracija je torej le nespretno nemško manevriranje v tržaškem vprašanju.

— »Narodni Listy« prično zopet izhajati. »Narodni Listy« prično v četrtek 10. t. m. zopet izhajati.

— Za pesem »Kde domov muj« pol leta ječe. »Narodne Noviny« poročajo: Ko so v marcu v Pritkepu pri Turčin-skem Sv. Martinu igrali neko gledališko igro, so svirali godci med predstavo »Hej Slovane« in »Kde domov muj«. Ogrske oblasti so radi tega uvedle preiskavo, kateri je sledila kazenska razprava proti Pavlu Bucioku iz Tur. Sv. Martina, kajti ta je bil oni predrzež, ki je ukazal godcem, da so svirali »Hej Slovane« in »Kde domov muj«. Bucioek je bil obsojen na šest mesecev ječe in Ogrska je rešena češko-slovaške nevarnosti.

— Dr. Trumbić zadovoljen s konferencami v Rimu. »Journal de Geneve« poroča: Dr. Trumbić, predsednik Jugoslovanskega odbora, se je na poti v Pariz, prihajajoč iz Rima, mudil v Zenevi in izjavil v pogovoru z našim sodrušnikom, da je jako zadovoljen s političnimi konferencami v Rimu. Pri Sonnino ni bil, ali dolgo se je razgovarjal z Orlando in Bissolatiem ter drugimi politiki. Službena Italija kaže simpatični interes na formaciji Jugoslavije in razumevanje njeno storitev, da se Nemci izključijo od jadranske obale. Kar se tiče teritorialnih vprašanj, bodo rešna na mirovnem kongresu na temelju narodnega načela in z ozirom na življenske interese obeh dežel. Izjava italijanske vlade je uvod za priznanje Jugoslovanov s strani entente. (P. L.)

— Dr. Trumbić v Londonu. Dunaj, 7. oktobra. »Zeit« poroča iz Londona: Načelnik Jugoslovanskega odbora dr. Trumbić je prispel v London.

— Poljska izjava v nemškem državnem zboru za ujedinjeno Poljsko. V nemški državni zbornici je k znanemu mirovnemu predlogu govoril med drugimi tudi Poljak poslanec Seyda. Izjavil je: Tudi mi Poljaki želimo takojšnjega razgovora o izjavah državnega kanclerja. Te izjave, zlasti vladna mirovna poudba, s katero je za podlago mirovnim razpravam vzela mirovni program predsednika Wilsona, so po našem nazarju dejstva take svetovnozdgovinske razsežnosti, da državna zbornica nikakor ne more mimo njih brez takojšnjega podrobnega razpravljanja. (Pri-trjevanje pri socialnih demokratih.) Poudarjam samo, da se med Wilsonovimi mirovnimi pogoji nahaja zlasti oni, da naj se ustanovi neodvisna poljska država, ki naj obsega vse poljske dežele z lastnim morskim obrežjem. Nemška vlada, ko sprejemlje tudi to točko za podlago mirovni-pogajanj, priznava prvikat, da so upravičena stremeljenja poljskega naroda na združitve vseh poljskih dežel v eno neodvisno državo. (Prav res! pri Poljaki! — Predsednik ga opominja, naj govori k stvari!)

— Odstop Hindenburga in Ludendorfa? Dunaj, 8. oktobra. Berolinske vesti pravijo, da bo v zvezi s spremembami v političnem vodstvu države se izvršila tudi sprememba v vojnem vrhovnem zapovedništvu. Feldmaršal Hindenburg da namerava iti v pokoj in sledil mu bo tudi general Ludendorff, ki je igral odločilno vlogo ne le v vodstvu armade, temveč tudi v nemški zunanji politiki.

— Tramvajška stavka na Dunaju. Včeraj ves dan je trajala tramvajška stavka na Dunaju. Uslužbenci zahtevali v poglavitem živila in obujala. Jutri se promet zopet prične. V Hernalsu, Favoritnu, Brigittenavi in pred rotovžem je prišlo do demonstracij, več vozov cestne železnice je bilo ustavljenih in je prišlo tudi do sabotaže. Motorni deli so bili poškodovani in tračnice pretregnane. Več demonstrantov je bilo aretiranih.

Dnevne vesti.

— Odlikovanje. Nadporočnik Franc Geč 7. pešpolka je odlikovan z redom železne krone z vojno dekoracijo in meči. — Fr. Kenda je bil odlikovan s srebrno svetinjo I. razreda, pri gor. strel. polku št. 2. doma iz Starega sela pri Kobaridu. — Kot plemič bo zapustil Jugoslavijo predsednik ljubljanske deželne-ga sodišča gospod Elsner. Bil je namreč poviščan dne v plemiški stan in se v bodoče piše Herr von Elsner. — Radovljiški okrajni glavar Mathias je kakor smo včeraj poročali (bilo je konfiscirano!) res trozil po celem Gorenjskem vest, da je prejel službeno vest o kapitulaciji monarhije, da bodo entente čete okupirale naše ozemlje in da naj bo torej (on Mathias) pripravljen, da pravico odide. To naše poročilo nam potrjuje več verodostojnih prij. Kam smo prišli! C. kr. okrajni glavarji kot raznašalci vsi kaznivih po ne vemo kolikih paragrafih.

— Iz seje magistratskega sveta dne 4. okt. 1918. Franj Bilina se dovolj pomeni njene gostilniške koncesije, ki jo ima v zakupu Koman Anton, a Poljske ceste št. 19 na št. 71 na isti cesti. Enako se dovolj tudi Antonu Jalu pomeni njene gostilniške koncesije s Poljske ceste št. 11 v Sp. Sisku. Magistrska cesta 197. — Stavbna dovoljenja se podelijo pod pogoji dotičnih komisijonah zapisnikov: Franca Trobeviča losemnu tržkovcu in posestniku v Ročni ulici 13, za obnovitev fasade, napravo novih oken in za vnošenje hitne kupa-

lizacije; Ani Merala, posestnici in barvarci, sv. Petra nastp 29, za novo fasado in vzhodno večjih oken; Francu Derendi, posestniku in trgovcu, Emonska cesta 8, za novo gospodarsko poslojpe na njegovem vrtu ob posestvih Vicencijeve družbe in Ivane Sternove. — Uprabno dovoljenje za hlev, ki je bil prenaprejen iz kovačnice, se podeli Jostpini Očšnovar, posestnici in gostilničarki, Dolenjska cesta 1. — Prošnja Matije Pleškota, posestnika v Hronovul 12, za stavbno dovoljenje za zgradbo lesene provizorične šupe na mestnem svetu za zidom Martinih toplic na Prulah se odkloni. — V zasliani stanovitje se bodeta preuredili dve podstrešni sobi, ki jih je dala na razpolago Vincencijeva družba v svojih hišah št. 4 in 6 na Emonski cesti. — Devetim strankam, ki imajo v najemu mestni svet poleg Kolezite, se podaljša zakup pod sedanjimi pogoji za eno leto.

— Za naše junake. Za naše hrebce rojake gorskega strelskega polka št. 2, se je v Ensu ustanovil Vojški dom. Ta dom bodi njihova zveza z domovino. Podpisani odbor sestavlja za ta dom lepo, obširno knjižnico, ki jo v kratkem odpošlje, potrebuje pa še nekaj slik, (pokrajine iz Kranjske), nekaj družabnih iger (igraln. kart ne), nekaj glasbil, kakor kitar in harmonik. Kdor ima kako tako pravno, dobro ohranjeno stvar, naj jo blagohotno odda pri vratarju v dežel-nem dvorcu ali pri prezidialnem sluzi na mestnem magistratu. Tudi denarni darovi za ta dom naj se istotam odajajo. Pokažimo našim vrlim strelcem, da jih domovina spremlja z ljubeznijo in hvaležnostjo. — Odbor za vojaške domove v Ljubljani.

— Španska bolezen. Uradno poročajo, da se množijo opasni slučaji španske bolezni, ki nastopa komplikirana z vnetjem pljuč. Vest, da gre za nekako piščnjo kuzo, pa ni utemeljena. »Španska« je nalezljiva bolezen in prav težko se je obraniti, ker se jo naleze dostikrat od ljudi, ki še sami ne vedo, da so že bolni. Važno je predvsem, da ostanejo vsi, ki se ne počutijo dobro, takoj doma in v postelji, zlasti če jih prične mraziti ali se jih loteva vročica. S tem se najbolje prepreči, da bolezen ne postane zavratna. Tudi rekonvalescenti naj zelo pazijo na sebe. Čim se pojavi bolezen je najbolje takoj poskrbeti zdravnik. Vlada bo po potrebi uredila v bolnicah posebne sobe za bolnike, ki trpijo na španski bolezni ter se bodo v večjih mestih postavile tudi posebne barake. Ovadbi ta bolezen ne podlega, ter je izoliranje bolnikov izključeno in se tudi ne da proti bolezni profilaktičnim potom skoraj ničesar storiti.

— Borovčev sin utonil? Iz Maribora poročajo, da je 28. septembra ponoči šel gojenec vojaške realke v Mariboru Friderik Borovčevič pl. Bojna v družbi s tremi tovariši čez stari dravski most in je na poškodovanem mestu mosta padel v valove narasle Drave ter utonil. Trupla doslej še niso našli. Naprošeno je prebivalstvo ob Dravi za morebitne podatke na ravnatelstvo realke. Ali je utonilčenec sin feldmaršala Borovčeviča nam ne poročajo. Znano pa je, da ima general svojega sina v nekem vojaškem zavodu.

— Umrli so g. Adolf Franzot ogničar na Dunaju; g. Ivan Krušič, posestnik v Mostah; g. Jakob Vidmar, posestnik in gostilničar na Karolinski zemlji in g. Fran Rozman, posestnik in mlinar v Radečah pri Zidanem mostu.

— Zensko telovadno društvo v Ljubljani, ki je moralo svoicočasno vsled pomankanja telovadnice prekiniti poučevanje, prične prihodnji teden zopet z redno telovadbo. Upamo da pozdravijo stariši ta korak z radostjo in se odzovejo vsestransko. Vpisovalo se boše med poukom ob sredo in soboto od 5.—7. ure zvečer v telovadnici »Mladice«. Sprejemajo se tudi dečki do desetega leta.

— Umetnostna razstava v Paviljonu R. Jakopiča se odprvi v soboto 12. t. m. ob 11. dopoldne.

— Povabilo k zborovanju v pokojnega učitelstva. Društvo vpojojnega učitelstva bo imelo svoj izvenredni občni zbor v Ljubljani v torek dne 15. t. m. ob 2. uri popoldne v telovadnici II. mestne šole na Cotzovi c. K obilni udeležbi vabi brez drugih obvestil — starosta.

— Društvo zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani priredi za svoje člane poučne tečaje za srbohrvaščino, italijanščino, knjigovodstvo, hranilnično knjigovodstvo in zemljiško knjigo. Člani društva, ki nameravajo obiskovati eden ali drugi predmet, naj se čimprej prijavijo v društveni pisarni od 6.—8. ure zvečer, najkasneje do 20. oktobra.

— V balkanske dežele nikakih dopustov več. Streffleur poroča, da se ne dajajo več dopusti v Bolgarijo, Srbijo in Ornogoro. — Sprječevanje o cepitju koz za potovanje na Primorsko. Po naredbi vrhovnega armadnega poveljstva je potrebno za vojaško dovoljenje za potovanje v dele Istre, nahajajoče se na ožjem vojnem ozemlju, Trst in na Gorjsko poleg potne izkaznice tudi sprječevanje o cepitju koz, ki ne sme biti staro nad pet let.

— Dražba lova. V torek dne 15. oktobra t. l. ob 10. uri popoldne se odda pri okrajnem glavarstvu v Kamniku na javni dražbi v zakup lov občine Loke v Tuhijski dolini za nadaljno zakupno dobo do 30. junija 1923. Dražbeni pogoji so tri podpisane c. kr. okr. glavarstvu na vpogled.

— Iz Dolenjskih Toplic: Kopalniška sezona se je s 1. oktobrom zaključila, ostali so le še posamezni gosti. Kopalniške sevede kljub temu še nadalje odprto, za vojaške čete celo zimo. Zadnje dni jako neugodno vreme. Deležje po bližnjih hribih ce-

lo sneg, občuten mraz. Naš slavni vodovod zopet revolтира. Napravljen je zato in tako, da ravno v največji suši, ko drugi studenci opesajo ali kar izsinejo, in pa ob največjem deževju, ko so vsi bližnji in daljni studenci poplavljeni, sploh ne funkcionira. To traja leto za letom, od prvega časa njegovega posrednega rojstva. Že ves ta teden pijemo travnične preplavlajočo umazano Sušico. Dokler je bilo vina dosti in po krščanski ceni, se za to mizerljivo kopalnišča nismo dosti brigali, zvalili so nas v gostilno in »nasekali« smo se cvička. Danes je to vse drugače. Če ne misliš napraviti cehe za par stotron, danes gostilničarji raje vidijo, da ostaneš zunaj. Na celi progi od Novega mesta pa do Semiča ne dobiš niti ene gostilne odprte, čeprav imajo nekatere starejše še stargeta vina dovolj. Vse čaka se na »boljše« čase. Nam tu doli v vinskih krajih se kar čudno zd, ko prihajajo iz Ljubljane in pripovedujejo, da tam ljudje pijejo dobro vino še po 10 K; pri nas ga skoraj ne najdeš izpod 14 K, pa tudi že po 16 K. In še to kar se zdaj dobi, je pol »krščenege«. Naglas tega povedati seveda ne smeš, sicer frčiš skozi okno, če vrata niso blže. Kopalniška restavracija, kjer se dobi še pristna kapljica po »primeru« ceni, je še odprta. Vojaški — bolniški imajo tu svoji »Soldatenheim«, žal notri le malo čašopisov.

— Ukradeno perilo. Na Vrtači so neznanu tatovi ukradli pericam precejšnjo množino perila. Dr. Valenti je ukradene perila za 1000 K.

— Včeraj popoldne je bila pozabljena v električnem vozu črna pompadura v kateri so bile dve otročje steklenice in sesalka (cucel). Pošteni najditelj naj izroči vse v upravnistvo Slovenskega Naroda.

— Zgubljeni je bilo: 1 poročni prstan, trije navadni, 1 srebrni, 1 obesek z dvema slikama od vile Weinič od Nunske cerkve. Najditelj naj odda proti nagradi v upravnistvu.

Narodno gledališče.

Iz gledališke pisarne. Danes zvečer ob pol 8. se predvaja »Morala gospe Dulske« za Abonement. — V četrtek 10. t. m. se ponovi prvikat Jirasekova »Laterna« za B abonement. — V četrtek 10. t. m. prično v Narodnem domu ob 7. zvečer baletne skušnje. Opozorjajo se vsi, da se skušnje zanesljivo udeležijo. Obenem se naznanja, da se sprejemajo še novi prijavila 14.—18 letnih gospodičen. — Slavnemu občinstvu naznanjamo, da bodo odsele dalje prodajajo vstopnice za vse predstave izven abonementa že ob 9. uri zjutraj do 1. popoldne, sicer ostane kakor pri drugih predstavah od 11. do 1. določen čas za prodajo dijaških vstopnic.

Akademiija. Včeraj sta se občinstvu predstavili gospodični Thalerjeva in Doubravska. Gospodična Thalerjeva se je iz nekdanje subrete slovenskega gledališča razvila v pevko, ki ima vse potrebne vrline za operno stroko. Njena izpopolnjena tehnika jo usposablja za veledramatične partije, njen glas je postal obsežnejši, krepkejši in izrazitejši, njeno predavanje priča o poglobljenem okusu. Arilo iz opere »Manon« je pela z lepim občutkom ter je tudi z Devovo »Kanjlico« izvala glasno priznanje. — Gospodična Doubravska je izvajala na harfi kot samostojno točko Tonečkove ljubke varijacije na »Veseli tema« in je mimotega sodelovala pri Gounodovi »Ave Mariji«. Z ulajeno tehniko je družila glasbeno inteligenco in toplo čustvovanje. Gounodova skladba je bila na visoki umetniški stopnji; pevski del je gospodična Pirkova-Igorova izvedla s priznanja vrednim zanosom, gospod Franzot pa se je izkazal za večnega violinista. — Sicer je spored obsegal pevske točke gospodičen Pirkove-Igorove in Medvedove, dalje gospodov Levarija in Zatheyja. Bile so to skrbno izbrane, dragocene skladbe, večinoma začetje iz svetovne glasbene literature; izmed domačih sta upravičeno vzbujali pozornost Škrijančeva »Pesem« in Vincijeva »Skroz okno svoje«, ki se obe odlikujeta s pristno ubranostjo. — Gospod operni pevec Drvota zaradi obolelosti žal ni mogel nastopiti.

Aprovizacija.

+ Prodaja praških klobas bo znizani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gosposki ulici v četrtek dne 10. t. m. dopoldne strankam z zeleno izkaznico B od št. 150 do 300. Vsaka oseba dobi 1/4 kilograma; kilogram stane 8 K.

+ Mast. Stranke III. in IV. okraja, ki imajo maščobno izkaznico s kuponom za mesec september, dobe v vojni prodajalni v Gosposki ulici mast po sledem redu: III. okraj v četrtek dne 10. t. m. popoldne št. 1. do 800, v petek dopoldne št. 800 do konca. IV. okraj v petek popoldne št. 1 do 800, v soboto dopoldne št. 800 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 1/4 kg masti, kilogram stane 64 kron. Nakaznico za mast, ki ostane brez kupona, naj se hrani. Posodo je prinesiti seboj.

+ Zeljnate glave za VII. okraj. Stranke VII. okraja prejmejo zeljnate glave na zelena nakazila za krompir v četrtek dne 10. t. m. v deški šoli na Ledini. Določen je tale red: od 8. do 9. dopoldne št. 1 do 130, od 9. do 10. št. 131 do 260, od 10. do 11. št. 261 do 390, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 391 do 520, od pol 3. do pol 4. št. 521 do 650, od pol 4. do pol 5. št. 651 do 780, od pol 5. do pol 6. št. 781 do konca. Stranke dobe lahko do 500 kg zeljnatih glav. Kilogram stane 56 vinarjev. Kdor želi več kot 500 kg zelja, naj se zgleda v uradu mestne aprovizacije na Poljanski cesti št. 13/1, da se mu dostavi zelje na dom. + Zeljnate glave za VIII. okraj. Stranke VIII. okraja prejmejo zeljnate glave na zelena nakazila za krompir v petek dne 11. t. m. popoldne v deški šoli na Ledini. Določen je tale red: od pol 2. do pol 3. št. 1 do 130, od pol 3. do pol 4. št. 131 do 260, od pol 4. do pol 5. št.

261 do 390, od pol 5. do pol 6. št. 391 do konca. Stranke dobe lahko do 500 kg zeljnatih glav, kilogram stane 56 vin. + Zeljnate glave za IX. okraj. Stranke IX. okraja prejmejo zeljnate glave na zelena nakazila za krompir v petek dne 11. t. m. dopoldne v deški šoli na Ledini. Določen je tale red: od 8. do 9. št. 1 do 120, od 9. do 10. št. 121 do 240, od 10. do 11. št. 241 do konca. Stranke dobe lahko do 500 kg zeljnatih glav, kilogram stane 56 vinarjev.

Gospodarstvo.

— Na dunajski borzi prevladuje še vedno nezadovoljstvo. Borzilanci premostrivajo položaj jako resnim v obeh slučajih, ako ententa sprejme nemško mirovno ponudbo in tudi ako jo zavrne. Avstrijsko gospodarstvo bo v obeh slučajih hudo trpelo. Zato grejo kurzi na vsej črti navzdol. Vodilni kulturni papirji so padli poprečno za 10 do 12 penov, petrolejske delnice za 50 in paroplovne akcije za kakih 70—80 K. Glede paroplovnih delnic se navaja, da bodo v slučaju skorajšnega miru transportni pomorski tarifi znatno padli, ker gradi sedaj samo Amerika več tonaže kakor prej cel svet. Navaja se tudi, da trgovaška mornarica ni tako trpela vsled boja s podmorskimi čolni, kakor se je do sedaj mislilo. Torej bo tonaze dovolj, vsled česar bodo tarifi za prekmorski transport padli na predvojskni nivo. — Notiralo se je Anglobank 530, Bankverein 593, Avstrijski kreditni zavod 790, Avstrijski Lloyd 1850, državne železnice 940, Alpinke 950, Graška železniška industrija 3200 in Škodovke 890 K.

— Devize v Curihu so postale v zadnjem času nekoliko dražje. Zanimivo je, da se ceni tudi vrednost avstrijskega denarja nekoliko višje, kakor pretečni teden. Notiralo se je: Pariz 8550 frankov, London 2230, Berlin 6850, Dunaj 39 frankov med tem ko se je plačala pred tednom samo 37 frankov za 100 K. Rim 7450, Haag 212, New York 465, Stockholm 14550 in Madrid 10250.

— Londonska borza je vsled poročil iz Balkana občevala ob živih kupčiji v trinam razpoloženju. Prednost so imele balkanske, (bulgarski državni papirji so skočili na 65), in južno -afrikanke vrednosti. Mirneje so bile ameriške in vrednosti za gumi, ter argentinske železnice. Tudi turški papirji so šli navzgor. To je znamenje, da hoče Anglija oziroma ententa financirati balkansko podjetje. Denarni trg je bil trden, denarni in tedenski denar sta notirala 3 3/4%. Menice so se diskontirale do 3 1/2%.

Klanje in prodaja živine. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine« je dalo nazlog svojim zaupnikom po deželi, da vzamejo brezobzirno in ne glede na škodo živino tistim, ki jo tilhotajo iz dežele ali pa jo koljejo doma brez dovoljenja ali pa jo prodajajo brez vrednosti zaupnikov »Deželnega mesta«. Isto velja tudi za teleta. Za vsako iz dežele izhotapljeno žival bosta prodajalcu odvzeti dve drugi govedi, čeprav plemenski, za vsako, doma brez dovoljenja zaklano ali pod roko prodano govedo. Seveda se bodo odvzela potom revizicije ter se bodo poslala v Ljubljano. Za zakol sposobne živali se bodo oddale v gojstvo, plemenske živali pa se bodo zamenale za glavno živino. Ta korak je »Deželno mesto« za vnovčevanje živine storilo vsled tega, ker se je preprečilo, kako velike množine živine se izhotaplja na Hrvatsko, Stajersko in Primorsko. Pošteni posestniki in pa posestniki iz sredine dežele morajo potem oddajati mesto drugih živino. Ravnotako se pobija na skrivnem goveda in teleta v velikanski množini, oziroma se prodajajo pod roko v veliki množini brez vrednosti zaupnikov, ki imajo nalogo nadzorovati promet z živino, da se ne gode sleparije ter imajo skrbeti, da se živinorejca po nepotrebnem ne mičije. V sili zaklano živino ima vsakdo naznati pristojnemu zaupniku, ki določi, ali se sme zakol v sili doma razprodati ali se odda na kontingent kake občine. Kdor bi z v sili zaklano živino brez vrednosti zaupnika razpolagal, se mu bo odvzela ravno tako druga zdrava žival, kot če bi jo naravnost zaklal doma. — Posestniki se torej nujno pozorjajo, da se ravnaajo točno po obstoječih predpisih glede prometa z živino, ker se izgovori o nevednosti ne bodo vpoštevali in bo »Deželno mesto« za vnovčevanje živine strogo izvrševalo zgorajšnja določila. (5486)

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar. Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Danes zvečer ob 8. uri predavanje Akademije v Mestnem domu. Predava dr. L. Lenard: Zakaj so razpadle staroslovanske države.

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni dobri ata, brat, tast, stric in stari ata, gospod

FRANC ROZMAN

posestnik in mlinar

po kratki in mučni bolezni danes ob pol 12. uri dopoldne v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega se vrši v sredo dne 9. t. m. ob 9. uri zjutraj iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Radeče pri Zidanem mostu, 7. oktobra 1918.

Žalujejo rodbine:
Rozman - Schollmayer.

Kupim električno žico
dvojno 50 mt. proti dobri plači. Ceni. ponudbe naj se pošljejo **Kolodvorska ul. 20, Ljubljana, v trgovini.** 5495

Prodasta se
moško in žensko kolo,
gumi iz mirovne dobe in 2 različni cevi. **Marijo Terezije o. 13, prit. 16.** 5487

Kopita za čevljarje:
Napred. je 2300 parov kopit različnih vrst (fazon). Vzorci in naročila se sprejemajo na **Sv. Jakobu nabr. 27.**

Išče se za večerne ure učitelj
za poučevanje slovenščine. Ponudbe pod „**noštaj 6430**“ na upravništvo „Slovenskega Naroda.“

Kupi se šoferski suknič
za denar ali za živila. Kdo, pove upr. „Slovenskega Naroda.“ 5484

Išče se za v vilo
priletna samostojna kuharica, vdove brez otrok imajo prednost. Vajena mora biti vsega gospodinskega dela in znati mora tudi šivati. Vpraša se v trgovini **olodvorska ulica 26, Ljubljana.** 5496

Modro galico
kupujem. Ponudbe z naznačbo količine in cene poslati na **tridko Antan Galčić, Zagreb, Prilaz 12.** — 5473

Kupi se hišica
v večem industrijskem kraju, najraje v Trbovljah. — Posredovalec dobi nagrado v živilih ali v denarju. V ponudbi naj se navede cena. Ponudbe na upr. „Sl. Nar.“ pod: „**hišica 5507**“.

Sprejme se takoj kasant ali kasantinja
v **Narodni Tiskarni v Ljubljani.** — Predstaviti se je v upravništvu.

Trgov. pomočnik
25 let star, vojaščine prost, želi takoj nastopiti službo v mešani ozir. speceiriški in železniški trgovini. Cenjene ponudbe pod šifro: „**Marijiv poštno-izročilo Sv. Dub, Loče (Stajer.)**“ 5497

Stare damske klobuke
sprejema v popravilo in tudi nove prenarja na nove oblike **fran Garar, tovarna slavnikov v Slobi, pošta Domžale pri Ljubljani.** — Cene primerno nizke, postrežba točna. — 5498

Lokal za trgovino ali večje skladišče se išče.
Eventualno se kupi tudi hiša. — Ponudbe pod „**Lokal za trgovino 5288**“ na upravn. „Sloven. Naroda“

:: PUJSKI ::
10 tednov stari, napredaj. — **Cesta v Mostal log št. 31.** 5504

Sprejme se postrežnica
za par ur na dan. **Kolodvorska ulica 35/1. deno.** 5491

Dama želi plesnega pouka
Na željo plača z živili. — Ponudbe do 20. t. m. na upravništvo „Slov. Nar.“ pod: „**Ples 5494**“.

Majhna hiša
s 4 stanovanji in vrtom napredaj. — Naslov v uprav. „Slov. Nar.“ — 5485

Išče se oženjen par.
Žena mora biti dobra gospodinja in kuharica, mož pa bi opravljal hišne posle, najbolje ako je obrtnik, mizar ali tesar. — Ponudbe na **Josip Haluzan, Trizevoč (Izrvaško).** — 5506

Proda se dobro ohranjen KLAVIR.
Kje, pove uprav. „Slov. Nar.“ — 5479

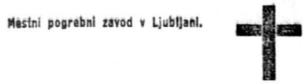
MEHANIČNIK,
ki bi znal sestaviti nekatere sestavine registrirne blagajnice „National“ se išče. — **Ljubljana, Kolizej, prit. 16.**

Kupim peresnico in gornji modroc
oboje v dobrem stanju. Lahko se zamenja za slanino (Speh). — **Cesta na Kodelovo 3, pri Kačarju.** — 5483

Proda se GRAMOFON
z medenastim trobilom in 50 plošč. — **Cena 600 K.** — Naslov pove uprav. „Slovenskega Naroda.“ 5500

Posestniki in najemniki vrtov
se vljudno vabijo, da priglase svoj naslov društvu „**VRTNARSKA BOLA**“ v **Kranju.** 5493

Kupujem zmedene ženske lase.
Stefan Strmoli, Ljubljana, Pod Zrnanco št. 3.
POZOR! Zaradi vpoklicanja v vojaško službovanje je lokal odprt samo za prodajo blaga in sicer ob delavnih samo od 9. do pol 1.

Potrji neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš nad vse ljubljeni soprog, ozir. oče, brat in stric, gospod

JAKOB VIDMAR,

posestnik in gostilničar

v torek, dne 8. oktobra 1918, po dolgi mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek dne 10. oktobra 1918 ob pol 3. uri popoldne iz hiše žalosti Karolinska zemlja št. 42, na pokopališče k Sv. Križu.

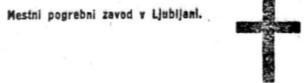
Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

V **Ljubljani,** dne 8. oktobra 1918.

Marjeta Vidmar, soproga.

Franc, Jakob in Anton sinovi.

Angela in Jožeta hčeri.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni soprog, oče, stari oče, stric in tast, gospod

Ivan Krušič,

posestnik

dne 8. oktobra t. l. ob pol 2. popol. po kratki mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 10. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Moste št. 61, na farno pokopališče k Dev. Mar. v Polju.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farnih cerkvah Sv. Petra v Ljubljani in Dev. Mar. v Polju.

V **Ljubljani,** dne 8. oktobra 1918. 5503

Marjeta Krušič, soproga. — Ivana Krušič, hči. — Matevž, Janez, Jože, sinovi.

ZAHVALA.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja ob smrti naše nepozabne mamice, gospe

JOSIPINE FRANK,

prikojevalke čevljev

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so spremili drago rajnico k večnemu počitku. 5490

V **Ljubljani,** dne 8. oktobra 1918.

Žalujejo sirote: **Ivan, Ladko, Albinca in Hilda.**

Delniška glavnica in rezervni fond:
K 103.000.000.—

C. kr. priv.

Stanje den. vlog na hran. knjižice 31. okt. 1917:
== K 214.681.380.— ==

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, preje J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864.

Vogel Marijin trg-Sv. Petra cesta (v hiši „Assicurazioni Generali“).

Ustanovljena 1864. — 33 podružnic.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje.

Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil na vseh tuzemskih in inozemskih mestih — Izplačevanje kuponov in izžebanje vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodajanje deviz, valut in tujih novcev. — Najemodaja varnih predalov samoshrambe (safes) za ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin dragotin itd. pod lastni zaklepot strani. — Opravišče C. kr. razr. lotarije Brezplačna revizija izžebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanja. Izplačila in nakazila v Ameriko in iz Amerike

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spajajočih transakcijah vsekdar brezplačno. Brzojavke: Prometna banka Ljubljana. — Telefon št. 41

Zahvala.

Za mnogobrojno in častno spremstvo na zadnji poti k večnemu počitku našega preljubega soproga, očeta, itd.

Emanuela Fuxa,

trgovca in posestnika

izrekamo vsem najprejšejo zahvalo. Posebno se še zahvaljujemo preč. duhovščini, cenj. gg. pevcem, cenj. uradništvu, cenj. ognjegascem in vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so izkazali našemu blagemu pokonjemu slednjo čast. 5505

Metlika, dne 9. vinotoka 1918.

Žalujoča rodbina Fuxova.

Potrji najgloblje žalosti javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni sin, oziroma brat, svak in stric, gospod

ADOLF FRANZOT,

ogajčar, imetnik velike srebrne hrabrostne svetilje L. razr., bronaste hrabrostne svetilje ter Karlovega križca dne 5. oktobra ob 1/4 ure popoldan, po kratki zavratni španski bolezni ter pljučnici, previden s sv. zakramenti, na Dunaju v rez. bolnici št. 5, bogudvano preminul.

Pogreb predragega pokojnika se je vršil dne 8. oktobra iz garnizijske bolnice na centralno pokopališče na Dunaju, kjer je bil začasno pokopan.

Sv. maša zadušnica se bodo darovala dne 10. oktobra ob 8. uri dopoldan na Zg. Rožniku pri Ljubljani.

V **Ljubljani,** dne 9. oktobra 1918. 5508

Globoko žalujejo ostali.

ZAHVALA.

Za obilo odkritosrčno sočutje, ki nam je došlo povodom smrti naše iskrenoljubljene hčerke, sestrice, nečakinje in zaročenke, gospodične

Olge Baucer

se tem potom zahvaljujemo vsem, ki so spremili našo ljubljeno na zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni čč. duhovščini, gg. uradništvu in gospodičnam kolegijam in darovalcem krasnega cvetja. 5491

V **Ljubljani,** dne 8. oktobra 1918.

Žalujejo ostali.

hvalažnih odjemalcev potrjujejo, da **mitševalos korenin RIA-BALLAM** v 3 dnevih brez bolečin odstrani kurja očesa, bradavice, roženo kožo. Uspeh jamčen. Cena 3 K 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K. **ZOBOL** odstrani „**FIDES**“ pri najbolj trdo-vratnem zobobolu, ko so odpovedala vsa sredstva in pri otlih zoboh. Ob neuspehu denar nazaj. Cena 3 K, 3 pušice 7 K, 6 pušic 11 K. Ni več zobnega kamena ali slabega daha iz ust. Snežnobele zobe Vam napravi zobni fluid „**XIRIS**“. Takojšen učinek. — Cena 3 K, 3 steklenice 7 K. **Podgane, miši** se popolnoma iztrebijo s podganjo smrtjo. Če ni uspeha, denar nazaj. Na stotine zahvalnih pism. Cena 4 K, 3 skatljice 9 K. — Stenice, uši, bolhe, ščurke uniči radikalno z zalego vred „**TELEMA**“. — prasek proti mrčesu zraven 2 K. — 3069

100.000 i

KEMENY, Košice (Kassa) Postfach 12/C/31 (Ogrsko).

Najlepši obraz

Popolnoma novi, čudoviti iznajdbi se je slednjič posrečilo v malo dneh brez sledu odstraniti vse **pege, ogrce, mozolje, gube, nosno in obrazno rdečico.** — Popolno jamstvo. — Oblastveno varovano. — **Presenetljivo v največji meri!** — Koža postane takoj **voljna in mladostno sveža**, gubese izgledajo, Vi pa postanete bleščeče lepi in mladi, s tem pa srečni. Na tisoče prostovoljnih zahvalnih pism iz vseh dežel. Naj-lovitejši strokovni zdravniki siljajo preizkusiti. **PISITE** takoj na **L. Becker, Dunaj 56, Fach 19, Abl. 36** nakar dobite ta čud-esni recept z navodilom popolnoma zastonj. — Prosi se znamka za odgovor. 4136

KURENT

edini slovenski šaljivi list,

prinaša izvrstne slike in mnogo izbornega čtiva. — Vsaka slovenska družina gostilna, brivnica itd. bi ga naj imela naročenega. Stane 10 K do konca tega leta. Naročite si ga takoj! Upravništvo „**Kurenta**“ je v Ljubljani, Stari trg 19.

GONILNI JERMENI ni papir Otto Haase & Sohn Gradec.

Lepa vila

se proda. Pismene ponudbe na upr. »Sloven. Naroda« pod „Vila 5443“.

Poziv!

Oseba, katera je v tork vzel torbico z lonci vred v trafiki Dolenc v Presernovi ulici, se pozivlje, da ju vrne istotam, sicer bo imela sitnosti, ker je znana. 5396

Lovski psi!

Zeim kupiti 2 ali tri dobre lovske pse brakirje istrijske pasme ali enega psa in eno psico. — Psi morajo biti dobri za gonjo lisic in zajcev. — Ponudbe s ceno na naslov Janez Kogol, Samobor, Hrvaško. 5439

Srebrna torbica

in več zlatih damskih ur se proda v trgovini slaščic na Dunajski cesti št. 6. 5468

Kupim dobro ohranjeno špecerijsko stolažo

s predali in en piit. — Ponudbe na upravnštvo »Slovenskega Naroda« pod „špecerija 5331“.

Išče se prodajalka

z dobrimi spričevali, večša sloven. in nemškega jezika na večji kolodvor. — Izvežbane v trafiki, prodaji knjig in časopisov, imajo prednost. Z vsa oskrbo v hiši, plača po dogovoru. Pismene ponudbe s spričevali in fotografijo na naslov: Julija Schwarz, Kolodvorska trafika, Jesenice, Gorenjsko.

Svetovnoznano Preblavsko SLATINO

oddaja posamezne zaboje in tudi večje množine v poljubnih steklenicah: 4793 Franc Sitar, zaloga piva Göss, Ljubljana 7. — V mestu se dostavlja brezplačno na dom, prazne steklenice n zaboji se po dnevnih ceni temljo nazaj.

KUPUJEM zamaške in vreče

in plačujem za nove zamaške od steklenic K 110.— za kg, za stare, prevrtane pa ne zlomljene zamaške K 65.— za kg, dolge šampanjske zamaške, ne umetne, za komad K 1.— in vreče do K 14.— komad. Prevzamem vsako množino brez prejšnjega vzorca in obvestila po povzetju. E. Landskroner, nakupovalnica vreč in zamaškov v Gradcu, Londkal št. 15.

Išče se za takoj veliko elegantno STANOVANJE

če mogoče s kopalnico in električno razsvetljavo. Ponudbe na upr. »Slov. Naroda« pod „B št. 99/5414“.

Išče se dobra šivilja

na dom. Rožna ulica 15, Ljubljana. Tam se zamenja tudi gnoj za slamo.

Gostilniška oprava

(stoli, mize, steklenice itd.) se vroda. Pojasnila daje odv. pisarna dr. Frana Počeka, Ljubljana, Sv. Petra c. 11.

Delavce in delavke

sprejme takoj v službo strojna tovarna Samsa & Co v Ljubljani, Metelkova ulica 4. Zglaševanje od 4—5 popoldne 2201

Dobro ohranjen klavir

se kupi za živila. — Ponudbe pod: „klavir 5451“ na upr. »Slov. Nar.«

Dobro ohranjeno kolo

se proda. Več se poizve: Sv. Florijana ul. št. 24. 5466

SOBNA OPRAVA

za 3 sobe in kuhinjo se ugodno proda. Proda se tudi skoro nova moška salonska obleka. Ogledati v sredo in soboto od 2.—6. popoldne. Rudolf Huter, fabrikant, Ljubljana, Erjavčeva cesta 4, mecatna levo. 5467

Vinski SODI

hrastovi, 2 do 8 hl, skupno 300 hl, se prodajo za ceno K 110.— za hl. — Poizvedbe: Levstikova ulica 21, III. nadstr. desno. 5457

Še je dovelj zaloge

seveda 3932

hrastovih parketnih deščic.

JOSIP PUH, dobava in pokladanje parketov. Ljubljana, Gradška ulica št. 22.

SOLALI

trgovina z cigaretnim papirjem družba z omejeno zavezo Saybusch, Galicije

najboljši cigaretni papirji

Večed pravočasne oskrbe surovin zamoremo točno, ceni in redno dobavljati.

Kupite le domač izdelek! to je

Emona

PRIZNANO NAJBOLJŠI

Pralni prašek

Dobiva se vseh prodajalnah!

Kolesarii, pozor!!

Kdor se hoče dobro in trajno voziti, naj si nabavi prve avstr. patentirane obroče za kolesa. Prekašajo dosedaj vse nove iznajdbe, popravila so izključena ter si vsakdo pri tem prihrani mnogo denarja in časa. Dobijo se obroči na Marije Terezije cesti št. 6. — Kolesa se imajo pripeljati seboj. — Generalno zastopstvo za Kranjsko: 5296 Ernest Aljančič, Ljubljana.

Pozor!

Večja množina jabolčnega mošta se proda. Poizve se: Ljubljana, Rožna ulica 15, Justi Poženel. — 5477

Kdo bi hotel dati kolo (bicikelj)

s prostim tekom za ošeno? Ponudbe pod „bicikla 5482“ na upr. »S. N.«

Meblovana mesečna soba

z električno razsvetljavo se odda takoj. Na željo tudi opoldne kosilo ter zajterk. — Na slovo pove uravnštvo »Slovenskega Naroda«.

Išče se služkinja

proti dobri plači in dobri hrani. Poizve se v upr. »Slov. Naroda«. — 5417

50 kron nagrade

dobi, kdor preskrbi stalni mirni stranki 2 oseb majhno stanovanje: 1 sobo in kuhinjo za kadar je mogoče. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod „Sreča 5395“.

Prodam hišo z vrtom

v Novem mestu št. 129 najvišjemu ponudniku. Ponudbe do 15. oktobra na Karol Puterle, Gorate Sušice 32, pošta Toplice, Dolenjsko. — 5413

Sprejme se krojaški pomočnik

za malo ali veliko delo s prosto hrano pri Ivanu Sreću, Dunajska c. 5420

Notarskega kandidata

(tudi novinca) sprejme notar 5291 Hudovernik, v Ljubljani.

500 kron nagrade

dobi, kdor mi preskrbi stanovanje 1—2 sob s pripadki takoj za november ali februar. — Ponudbe pod „500 kron 5372“ na upr. »Slov. Naroda«.

Sprejmeta se 2 delavca in več deklet

za delo v kartonažni tovarni J. Bonaf sin, Ljubljana. 5404

Priporoča se tvrdka

JOS. PETELINC LJUBLJANA

tovar. zaloga živalnih strojev za obrt in domačo rabo, ter njih delov, igel in olja.

Letotam prodaja galanterijskega blaga, ter potrebščin za šivilje, krojače in čevljarje. Postržba točna in solidna — cene zmerno.

Blizu frančiškanskega mostu levo, ob vodi sv. Petra nasip 7.

BARVE ZA BLAGO

„Čebelni panj“. — Preizkušeno edina najboljša znamka. Dobivaio se po vseh finejših prodajalnicah v vseh barvah. — Svarim pred nakupom popolnoma nižvednih znamk. — Ker je „Čebelni panj“ spričo nedosežne dobrote ter pozne sezone vselej hitro razprodan, priporočam, da že danes križete pri meni svojo potrebščino, ko sem še v stanu da točno izvišim tudi največja naročila. — Pri večjih naročilih precejšen popust. 4980

ta modrilo za perilo „Čebelni panj“ bolše nego vsako tekoče ali v kroglicah. — V kartonih no 100 zavitkov. — Naročila na debelo na ižverniško zastopstvo K. Wüst, Gradec, Postfach 46. — (Cenovniki tudi o drugih predmetih).

Stuchly Modni Maschke

v LJUBLJANI, Zidovska ulica št. 3 in Dvorski trg 1 priporoča prve vrste

VELOUR-KLOBUKE

najfinejše blago zadnje novosti tvornic v Novem Jičinu, ter svilene in zametaste klobuke in žepice. Po-ravila se sprejemajo in vesino izvršujejo. — Žalni klobuki vedno v zalogi.

Prazne vreče

vsake vrste in suhe gobe kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje po najvišjih dnevnih cenah trg. firma J. Kušlan, Kranj, Gorenj.

1000 litrov

SADJEVCA

proda Marija Belle na Učnu pri Rakeku. 5440

Par lepih, težkih, vprežnih konj (valahov),

emnorjavih, 168 cm visokih se proda kmetovalcu ali prevozniku. Tschernitschek, Maribor, Lutrova ul. 5.

Delavci,

če mogoče pod vodstvom akordanta, se iščejo za naš obrat v Hočju pri Mariboru. Zasluzek ob količjak dobrem delu do K 20.— na dan poleg prehrane in stanovanja. Pojasnila pri obratnem vodstvu zavoda za impregniranje lesa v Hočju pri Mariboru. 5453

SUHE GOBE

nemešane, jedilne, same jurčke, iztočen med, vosel, brinjevo olje, razna domača žganja, kumno lid. kupi vsako množino po najvišjih cenah M. Rant, Kranj. Prodaja: vino, žganje i. t. d.

Tvrdka Karel Binder,

stavbno mizarstvo v Ljubljani, išče strojnika

ob enem kurjača.

Slovska ulica 16. — Istotam se išče kuharica k 3 osebam. — 5419

„ADRIJA“

Mirodilnica in zaloga fotografskih aparatov ter potrebščin.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Barvila za obleke „TEKLA“. Pralni praški. Čistila za slamnike „STROBIN“. Nadomestilo tobaka. Nadomestilo toaletnega mila. „ROŽNI PRAŠEK“ najboljšo sredstvo za negovanje polti. Preizkušeno dobra sredstva proti moljem. — Parfimi in dišave. Sredstva za konzerviranje jajc. — Koncesijonirana zaloga strupov.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica 10,000,000.- kron. Stritarjeva ulica št. 2. Rezervni fondii nad 2,000,000.- kron.

Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje

APROVIZACIJSKE KREDITE.

Podružnica Ljubljana. JADRANSKA BANKA Podružnica Ljubljana.

Delniška glavica: K 20,000,000. Rezerve: okrog K 3½,000,000.—

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%. Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razredne loterije.

Centrala: Trst. Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotar, Metković, Opatija, Spiljet, Sibenik, Zader

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257.